

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
Előfizetési ár: Egész évre: 6 frt; Félévre: 3 frt;
Negyedre: 1 frt 50 kr. Egy szám ára: 15 kr.
Folyó számla: Erdélyi Bank 2851—2900.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KOZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, BELKÖZÉP-UTCZA 11. SZ.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

Előfizetőinkhez! Tisztelettel kérjük régi és új előfizetőinket, hogy a lap előfizetési árát e héten beküldeni sziveskedjenek. Mi nem kerültük a fáradságot és az anyagi áldozatokat, hogy az „Erdélyi Gazda” az igényeknek terjedelemben és tartalomban megtegye; épen ezen áldozatok és lapunk további sorsa miatt azonban kérnünk kell olvasóinkat: juttassanak minket abba a helyzetbe, hogy lapunk pártolásának mértékével is mielőbb tisztában lehessünk!

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:	
Magyar gabonatermelés. <i>Török Mihály</i>	29
Az éhség örültjei. I. o	30
A komló mesterséges szárításáról. I. <i>Csérer Lajos</i>	32
A használatban levő rovarirtó szerekről. <i>Dr. Báltint Sándor</i>	33
Tárcza:	
Népies időjósítás. III. <i>Milhofer Sándor</i>	30
Kisebbszakközlemények:	
Gyümölcsfánk meszelése Thanatonnal. <i>Bajnóczy Antal</i> . — A kenyér gyors kiszáradásának oka	33
Irodalmi szemle:	
Hazai lapokból. <i>t. m.</i> — <i>R.</i> — <i>t. m.</i> — <i>R.</i> —	
Külföldi lapokból. <i>Dr. P. J.</i> — <i>Dr. B. S.</i>	34
Egyleti élet:	
A népsz. téli gazd. előadások. — Az alsó-fehérmegyei g. egyll. előadásai	35
Vegyes közlemények	35
Közzgazdaság, üzlet, forgalom	36
Hírdetések.	

Magyar gabonatermelés.

Magyarország az iparos nyugateurópai és a földmivelő keleteurópai országok választó vonalán fekszik s ezt látszik megerősíteni azon tény is, hogy a nyugatról hazánk felé gravitáló ipari mozgalmak a mi országunkban készülnek megvívni a történelmi agricultur fejlődéssel szemben azt a döntő csatát, mely a magyar nép fejlődésében századokra kiható nyomokat fog

hagyni maga után. Körülbelül 30 év óta ingadozik a magyar nép amaz út megválasztásában, melyen előre haladva vagy földmivelésre fekteti állami életének erős bástyáit, vagy pedig szakítva a tradíciókkal az ipari élet erőteljes kifejlesztését erőszakolja ki. Ebből az ingadozásból keletkezett az a tünet, hogy a 11.5 millió földmivelő, — melyből 7 millió magyar — ősi szokásaihoz, konzervatív felfogásához ragaszkodva szemben találja magát az iparos törekvésekkel s gazdaságunk meg nem felelő jövedelmezőségéből fakadó aggodó érzésével kezdette követelni az agricultur törvények revízióját és életbeléptetését. Akuttá tette e bajt néhány rossz év és így igen természetes is, hogy a gazdaközönség kutatni kezdte mezőgazdasági állapotaink bajait és orvosszereit.

Ami a magyar ipar fejlődését és jövőjét illeti, arra itt kiterjeszkedni nem akarok, csupán csak a magyar gabonatermelésről, mint a mi mezőgazdasági állapotaink fokmérőjéről szándékozom néhány szóban elmondani véleményemet, mert nézetem szerint mind addig, a míg nekünk reményünk lehet arra, hogy a világpiaczon a magyar gabona megtartja a maga positioját, alapjában és egészében nem félhetjük a magyar mezőgazdaságot attól a versenytől, a melylyel a többi gabonatermelő államok piacra dobott termelése a külföldön s az ipar tulsulya belföldön fenyegeti. És itt egy kis kitéréssel megjegyzem, hogy én a mezőgazdaságot nem önmagáért csupán, hanem nemzeti szempontból is télttem, mert a 7. millió földmiveléssel foglalkozó magyar ember az ország összes magyarságának oly tulnyomó többségét teszi, hogy a magyarság eminens érdekének kell tekintsem mind azt a sok érdeket is, mely a magyar mezőgazdasághoz fűződik. Az pedig az ábrándok világába tartozik, hogy a mi iparunkat a nyugati iparral szemben *magyar tökével* versenyképessé tehessük s ennél fogva a világpiaczon megszerzett positioját a magyar mezőgazdaságnak az ipar csatornáiba tereljük át.

Azt hiszem, ha a gabonatermelés iránt

teljesen ki akarjuk zárni a csalódásokat, akkor nekünk bármily nehezen esik is néhány évnek sujtó hatása, nem lehet odaadnunk magunkat azon nézetnek, hogy a gabonatermelést nem tehetjük jövedelmezővé, mert a gabona termelés nálunk még sokáig első kereseti forrás fog maradni.

A baj lényege a termelés drágaságában fekszik.

Ha keressük a termelés egység előállítási árát a régebbi és jelen években, azt fogjuk találni, hogy az évek során át fokozatosan drágább lesz s így szenved a magyar gabona a concurrentiális képesség tekintetében és nehezen állja ki más országok termelésével a versenyt.

Nem abban fekszik az olcsó termelés, hogy egy holdra kevesebbet költünk, hanem hogy egy holdon minél többet állítunk elő és ennél fogva a termelés-egységnek előállítását minél olcsóbban eszközöljük.

Szerintem Magyarország mezőgazdaságának terméseit, valami érezhetőbb módon fokozni nem bírjuk, míg takarmánytermelés szempontjából, mely a gabonatermelés főfaktora, helyesebb arányokat nem hozunk létre.

Takarmánytermelés nélkül marha tenyésztés és ez utóbbi nélkül gabonatermelés nem képzelhető. Már pedig nálunk s főleg az erdélyi részeken az egyoldalú gabonatermelés divatja határozottan több takarmányt és több trágyát követel, mint a mennyi előállítatik. Átlag a föld terület $\frac{1}{6}$ -od részét meg kellene évente trágyázni, holott nálunk csak $\frac{1}{10}$ -ed, vagy csak $\frac{1}{15}$ -öd része trágyáztatik meg rendszeren.

Legujabb időben felriasztotta a magyar gazdaközönséget Amerika concurrentiája. Én az igazat megvallva sohasem tudom elhinni, hogy akár Amerika, akár más ország, Magyarországot a gabonatermelés tekintetében tönkre teheti, nem különösen akkor, ha magyarország mezőgazdasága intenzivebb termelésre, több takarmánytermelésre, több állattartásra és ennél fogva erősebb trágyázásra és tökéletesebb miveltetésre megyen át.

A Zalathnai kénkovand ipar részvénytársaság

Brassói kénsav- és műtrágya-gyára ajánlja legjobb minőségű mindennemű **műtrágyáit**

a t. cz. gazdaközönség figyelmébe. — 100 q.-án alóli megrendelést legcélszerűbb az „Erd. Gazd. Egylet” raktárához intézni. —
Árajánlatokkal készséggel szolgál a **KÖZPONTI IRODA BUDAPEST, IV. ker., Bécsi-utca 5. szám.**

Vannak Amerikának fölöttünk előnyei, melyek a kereskedelmi közvetítés könnyűségében, a szűz és olcsó földben, a tőke nagy arányaiban rejlenek, de azon tényező, melyre a termelés eszközlésének oroszán része esik: a munkaerő Amerikában 3—4-szer olyan drága, mint nálunk.

A magyar forgalmi eszközök mai fejlettsége és a tarifa politika lehetővé teszi nálunk azt, hogy meg tudjuk vinni a versenyt a könnyen szállító amerikaival, a ki tengeren olcsóbban szállítja terményeit távolba is, mint mi közlebbre a vasutakon.

Másik konkurensünk Oroszország még sokáig nem fog olyan kedvező helyzetbe jutni, hogy gazdasági eljárásait a miénkkel egyenlő fejlődésűvé fokozhassa s így ez oldalról — dacára az olcsó munkaerőnek — még sokáig biztosságban érezheti magát a magyar gabona export.

Én tehát a fejlődött állami élet követelményei által létesített concurrentiától megriadni nem tudok mindaddig, míg a magyar gazdaközönségben az intenzivebb gazdálkodási rendszer s a helyes arányok létesítése tekintetében az előhaladásnak azt a vágyát és törekvését tapasztalom, melynek erősebb lökést a gazdasági bajok megszorodása adott.

Mind ezeket a concurrentiáról csak per tangens érintettem. Hangsúlyozom még egyszer, hogy ha állapotainkat jobbra akarjuk fordítani, nincsen más feladat, mint olcsóbb, intenzivebb termelés, nagyobb mérvű takarmány termelés, hogy ezáltal jobb és több állatot tartva, a földet inkább termékenyíthessük, a mai egyoldalú kiszorítási rendszerrel szemben.

A gabonatermelés még sokáig hasznos foglalkozás marad így az országra nézve s erre azért is kell törekedni, mert csalóka azon remény, hogy gazdasági bajainkat rögtön, az ipar fejlődése által lehet javítani.

Minden iparos országban nagyobb a lakosság aránya a termőföldhöz viszonyítva, mint nálunk. Így péld. Belgiumban, mely talán a legnagyobb mérvű iparos ország a

continenten egy m²-re 8000, sőt vannak vidékek a hol 14000 ember esik. Ezek tehát akarva nem akarva iparral kell hogy foglalkozzanak. Magyarországon négyszög mértföldenként alig 4000 a lélekszám s ezeknek is $\frac{2}{5}$ része alig tudja megmivelní földjét. Csalódás lenne azt mondani és igen szomorú következményei lehetnének, ha elhinné a gazdaközönség ezek után, hogy csak az ipartól és nem a mezőgazdaságtól várhatja az ország bajainak orvoslását. A súlyosabb testet nem lehet ellensúlyozni a könnyebbel, 11.5 millió ember Magyarországon földmivelésből él, ezt a népszámot nem egyhamar fogja az ipar virágzásra juttatni.

Igen is kívánom, hogy fejlődjék az ipar, de a történelmi alakulással, a létező viszonyokkal szemben, iparos nemzetet csinálni belőlünk és pedig rövid idő alatt, balga törekvés. Ebből nem az következik, hogy én az iparnak nem tulajdonítom azon termékenyítő hatást melylyel bir, hanem csak azt mondom, hogy ezen a téren az erőszakos átalakítástól sem a nemzet, sem speciáliter a gazdaközönség nem várhatja azt a jótékony hatást, melyet várnak az ipartól azok a kik a nyugat európai ipar versenyében a magyar népet szivesebben látják egy alárendelt jelentőségű tényezőnek, mint az agricultura terén zászlóvivőnek.

Török Mihály.

Az éhség örültjei.

I.

Melegen érző szívvel, mélyreható világos észleléssel és a humanizmus palástjába öltözködve apostoli bölcsességgel írta meg tanulmányát Baross Károly a *pellagra* néven ismert betegségről, melynek áldozatait az éhség örültjeinek nevezi.

Foglalkoznunk kell ezzel a tanulmány-nyal két okból is. Először azért, mert az orvosi jelentésekből átvett adatok mellett olyan érzelmi árnyalatok és nézetek talál-
tak elhelyezést benne, melyek az ügy lé-

nyegével nehezen hozható kapcsolatba; másodsor pedig azért, mert a *pellagra* az erdélyi és az ezzel szomszédos vármegyék területén fedeztetett fel és így azon okok megállapítása körül, melyek a bajt előidézték, főleg ha azok társadalmi vagy közgazdaság-politikai vonatkozásuk, amint a tanulmányban mondatik: mi is szót kérünk, mert úgy véljük, hogy népünket szokásaival, életviszonyaival és bajaival együtt mi is ismerjük.

A tanulmány a „Köztelek“ 101-ik számának mellékleteként jelent meg; címe és külső szerkezete; a látott, hallott és olvasott esetek színes leírása; a rövid tömör mondatok, kérdő és felkiáltó jelek, a melegség és közvetlenség, mely a sorokból kiárad, mind a mellett bizonyítanak, hogy a tanulmány élénken dobogó szívből fakadt és a rokon érzésű szivekhez szól.

Kár, még pedig nagy kár, hogy már a bevezető fejezet némely sora olyan viszhangok ébresztésére is alkalmas, melyek nyomán az eseményeket nyugodtabban bírálók szeméi előtt bizonyos árnyak keletkeznek. Mert ködfátyolképek lebegnek itt a sorok felett.

Először is a dőzsölő, sört, bort, pezsgőt és rozsbőit fogyasztó „városi népeség“ jelenik meg; vigan, gondtalanul.

Ezeket követi: „... a világrend bosszúja a XIX. század társadalmán, a mely az egyenlőség, testvériség, szabadelvűség jelszavainak hangoztatása mellett, az anyagiak terén olyan ellentéteket, olyan rab-szolgaságot teremtett, a minő még talán a világon soha sem volt.“

Jönnek aztán az emberek ezrei, kik sovány kiaszott kezekkel hiába fordulnak Istenhez, felebaráthoz, természethez; nincsen a ki hallgasson könyörgéseikre, de ime eljött egy irgalmas betegség, a mely legalább elveszi a nyomorultak esztét.

Tulzás nélkül mondom: megállt ereimben a vér és szédület lepelt meg, mikor

TÁRCZA.

Népies időjósítás.

III.

Összegejtötte: Milhoffer Sándor.

VI.

Május.

247. Ha a tölgyön már május előtt vannak levelek, jó termés lesz.
248. Ha a cseresznye jól virágzik, a rozs is jól fog virágozni.
249. Ha sokat dörög, bő esztendő lesz.
250. Ha május elseje előtti éjjelen eső van, nagy termés lesz; ha hideg van vagy fagy, úgy termés nem lesz.
251. Hűvös, nedves május jó eredménnyel jár, ha elég meleg.
252. Száraz május, száraz év.
253. Nedves április, nedves május, meleg június.
254. Májusi fagy, szerencsétlenség.
255. Nagyon meleg május esős júniust hoz.
256. Hűvös május után jó a szénatermés.
257. Májusi csendes eső növeli a vetést.
258. Májusi cserebogár járás után sok kukoricza terem.
259. Ha május elsején esik, kevés borunk lesz.

260. Ha májusban a tölgy szépen virágzik, s a cserebogár rajta tanyázik, gyakran halunk menydörgést.
261. Ha pünkösöd táján megéri már a földi eper, úgy közepes lesz az esztendő.
262. Ha erősen hallani a békákat kuruttyolni, sok eső lesz.
263. Ha a pók a szabadban szorgalmasan dolgozik, szép idő lesz.
264. Ha nem fon a pók, megváltozik az idő.
265. Urnapi száraz idő, sok széna.
266. Nedves pünkösöd száraz karácsony.
267. Urnapi idő mutatja az őszt.
268. Ha május vége szép, jó lesz a szüret.
269. Ha reggeli pír van, vagy ha az esti pír élénk piros, úgy is, ha a hegyek orma ködös, rossz idő lesz.
270. Ha az esti pír aranyszínű, ha napnyugtakor sűrű köd van, ha a pacsirta a magasban dalol, ha nagy a harmat, ha reggel egy kis szél van, vagy ha a szárazföldi békák magasan ülnek, úgy szép idő lesz.
271. Ha Orbán napja (máj. 25.) szép, így lesz bő esztendő.
272. Ha Orbán napján eső esik, kevés bor lesz.
273. A milyen Orbán napja, olyan az ős.
274. Ha pünkösdkor szép idő van, sok bor lesz.
275. Ha Pülöp és Jakab napja (máj. 1.) hűvös vagy nedves, közepes lesz az aratás; ha meleg, úgy bő termést kapunk.

276. A fagyos szentek fagygyal járnak (máj. 12, 13, 14, 15, 25, Pongrácz, Szervác, Bonifác, Zsófia, Orbán)
277. Pongrácz napi eső a mezőnek jó, szőlőnek árt.
278. Ha Orbán napja tiszta, jó terem; ha esős, savanyu lesz a bor.
279. Májusi meleg eső nagy termés, hideg eső rossz vendég.
280. Májusi fagy, nagy baj.
281. Ha Orbán nevet, a szőlő sir.
282. Ha Vid napján esik, hibásak lesznek a tavasziak.

VII.

Junius.

283. Ha június inkább száraz, mint nedves, bő borteremést ígér.
284. Északi szél júniusban, gabonát hoz az országba.
285. Hideg és esős június elrontja az egész év fáradságát.
286. Nyirkos és meleg június, attól búdban el ne fuss.
287. Nyirkos és hűvös június rossz termést hoz.
288. A milyen június, olyan december.
289. Júniusi derű, bőség; júniusi sár, szűkség.
290. Júniusi eső koldusbotot nyomhat a gazda kezébe.

ezek a rémes képek szemeim előtt elvonultak. Ha soha nem olvastam volna hazám történetét és ha egyáltalán nem is birnék fogalmat alkotni magamnak az anyagiakban létező szabadság és rabszolgaság között: itt zsonganak füleimben apám, nagyapám elbeszélései a mult századok és még a folyó század első részében is élvezett anyagi jólét és függetlenségről, melyben az ember, a forrón szeretett nép olcsóbb árucikk volt, mint a barom.

A ki tehát így kezdi beszédét egy igen komoly és minden oldaláról higgadtan megvizsgálható baj ismertetéséről és gyógyításáról: *azt csak a rokonérzésű szívek érthetik meg teljesen.*

Tovább lapozgatva a felsorolt események színes leírása között, sok olyan vonást találok, melyek a fentebbi képek kiégyesítésére vannak szánva.

Nyilván való ugyan, hogy Magyarország 17—18 millió népességét tekintve, a pellagrás esetek pár százra menő száma miatt semmiféle ok nincsen a kétségbeesésre, mégis minden sor végén az a gondolatunk támad, hogy a következő sornál már a világ vége és a végítélet következik. Borzalom, elrémítő borzalom fog el bennünket annak tudatában, hogy a vagyonbukottnak hirdetett Olaszország kifosztott népeihez hasonlítunk, mi mellett a gyönyörű fő- és székváros csillogó palotasorai, czirádás, diszes középületei és a parlament által ezekre könnyedén kidobott 50—60 millió forintok nagy disonanciát képeznek.

„Lehetnek vármegyék — mondja a szerző — melyekben ezernyi ember korgó gyomra munkaképtelenné tette a férfi izmait; s már a gyermekeket fertőzve, a jövő generációt készíti elő arra, — hogy szaporítsák az éhség örültjeit? . . .”

A következő sorokban pedig már nemzetiségi bajainkra esik egy hatalmas kő, lesújtván a jelenkor vezető elemeit a köztudomás szerint százados bajok miatt, melyeknek javítása körül 37 éves alkotmányos életünk alatt ha egyéb teendőink

nem is lettek volna, szemmel látható, kézzel fogható eredményekre úgy sem hivatkozhatnánk. Hiszen ide új nemzedékek kellenek, a mostaniaktól elég, ha a közel mult események fátyolát nem lebegtetik.

Tekintettel ezekre, remélhetőleg a mult századnak szól szerző eme megjegyzése: „Magyarország nemzeti politikája nem volt elég erős, hogy fiait megóvja az eloláhosodástól.” De a következő szavak aztán már a jelenkornak szólanak: „gazdasági politikája pedig gyenge arra, hogy megoltalmazza őket az éhségtől, az éhség örületétől.”

És így megyen ez tovább rohamosan a végtelenségig. „Budapest fénye, centralizált vagyona, nem a vidék feleslege, hanem véres verejtékéből harácsolódott össze; az ország vagyona, nemzeti nagysága, óriási haladása, mind-mind fikció.” „A vidék feltartóztatlanul pusztul.” „A régi középbirtokos osztály fiai hivatalkereső proletárok.” A parasztok vagyonosodása egyszerűen nem igaz.

Szóval: mozog a hazai föld talpaink alatt; minden recseg és ropog, összeomlással fenyeget; züllésnek indult az egész ország népestől, intézményeivel együtt.

Eszembe jut itt egy eset. Kis gyermek koromban az apám szegényes portáján meggyult egy takarmány-kazal. Én láttam meg először s emlékezetem szerint ez volt az első tűz, a mit életemben láttam. Féktelen kiabálással futottam be az egész telket, hogy *ég a ház*; pár percz múlva az utcán végig már azt kiabáltam, hogy *ég a nagytelca*; a „vizi puska” kezelőjének pedig azt kiabáltam be az ablakán, hogy *ég az egész város!* Így van az, gondolom másokkal is ha szokatlan veszedelmet látnak és annak természetes következményeit a tapasztalat vagy szaktudás által nem korlátozott képzeletük mérlegelésére bízzák.

Hiszen végre is a pellagra egy emberi betegség, melynek tanulmányozására, okainak kifürkészésére meg vannak szaktekin-

télyeink, akik tudásuk és kötelességük szerint objektíve bírálják el az eseteket anélkül, hogy felesleges és a tárgyhoz nem tartozó érzelmeket vagy nézeteket vegyitenének a kérdésbe. Mi lenne velünk, ha a pellagránál ezerszerre több áldozatot elragadó gümőkórt, difteritist, skarlátot, tifuszt és a többi hasonló betegségeket így és ilyen vonatkozásokkal ismertetnék? Mert olyannak tessék ám venni ezeket a betegségeket is, mint a melyeknek gyakori fellépése szintén „közgazdasági kérdésekkel függ össze és ott mutatkozik leggyakrabban, ahol a lakosság szükségét szenved.” Altalában a közegészségügyi kérdések elsősorban mindig közgazdasági kérdések, ezt követi aztán a közegészségügyi szakszolgálat és rendszet miként való ellátása és a nevelésügy. Mert, hogy az emberi egészség ápolására és fentartására első sorban az ember maga van hivatva, talán bizonyítást nem igényel és hogy erre képes is legyen, arra szükség szerint valamiképpen, vagy ha lehet, már az iskolában kell megtanítani.

Messze kiható és egyáltalán helyt állására nézve igen kétséges állításnak kell tehát tekintenem szerzőnek ezen sorait: „*A pellagrások mint a leggyengébb földművelő-osztály, az első áldozatai az agrár-krízisnek, ezek nem csak tönkre mentek, hanem — az első éhenhalók.*” „*A pellagra — agrár-kérdés.*” . . .

Azt hiszem, hogy ez nagyon elsietett diagnosis, de értem és tisztába vagyok a szerző eme diagnosissának forrásával. Itt nem lépte át szaktudásának körét. Mint közgazdasági író a maga tudásának körébe vonta a pellagrát és az általa ismeretes területen mint a jó orvos — végzett vele. A szerző és az orvosok között csak az a lényeges eltérés van, hogy a szerző az egész ország politikai és közgazdasági viszonyait mérlegelte a betegség kóroktanának kimutatásáért; az orvosok pedig a beteg szervezetét és életviszonyait mérlegelték. És szerintem sokkal helyesebb uton

291. Hűvös május, nedves juniussal tele megtárt hozhat.
 292. Juniusi sok dörgés, rossz nyár.
 293. Ha Úrnapja tiszta, jó lesz az esztendő.
 294. Ha Medárdkor (jun. 8.) esik, negyven napig esik.
 295. Ha Iván napján (jun. 24.) esik, negyven napig esik és dió, mogyoró kevés terem.
 296. Ha dörök, midőn a hold n rákban van, sok cseresznye lesz.
 297. A ki Medárd napján ültet, sok káposztája és lenje lesz.
 298. Szent Iván napján megszakad a gabona gyökere, azontul már nem nő, hanem csak érik.
 299. Ha a hét alvó szent napján (jun. 27.) esik, úgy hét hétig esik.
 300. Medárd napi fagy már nem árt a szőlőnek.
 301. Ha Úr napján eső van, nem lesz dió.
 302. János (jun. 12.) napja előtt kérjünk esőt, utána már kéretlenül is jön.
 303. János napi eső négy napi esőt jelent, de vele rossz termés jár.
 304. Ha a kakuk szt. Iván nap előtt megszólal, úgy olcsó lesz a gabona; ha utána, úgy drága.
 305. Ha Szent János bogara nagyon fénylik, jó idő lesz.
 306. Sok bárányfelhő jó időre mutat.

307. Ha a dongók este sűrűn röpködnek, derült idő lesz.
 308. Ha sok béka jó elő, rossz idő lesz.
 309. Ha a macskák nagyon mordanak, úgy rossz idők következnek, ugyszinte akkor is, ha a tyukok a porban fürödnek.
 310. Ha a vakondok magasan turnak, rossz idő lesz.
 311. Péter Páli jó idő, jó termés.
 312. Ha a kutya füvet rág, rossz lesz az idő.
 313. János napja előtt ne dicsérd az árpavetésed.
 314. Orbán napi idő mutatja a szüretet.
 315. Napéjegyenlőség (jun. 21.) előtti s utáni négy nap, megmutatja az időjárását szent Mihály nap utániig.

VIII.

Julius.

316. Ha julius nem főz, septembernek nem lesz mit sütni.
 317. Ha juliusban jó méhraj, nem lesz a mézével sok baj.
 318. Ha sarlós Boldog asszonykor (jul. 2.) esik, negyven napig esik.
 319. Ha Sarolta napján (jul. 5.) esik, nem lesz dió, mogyoró.
 320. Margit ritkán megy el vihar nélkül.
 321. Ha Margit napján esik, a dió, mogyoró férges lesz.

322. Ha felhős, hűvös az idő, nem lesz eső; ha melegen süt a nap, bolha, légy csip, úgy eső lesz.
 323. Ha a rozs-szalma pattog, mintha el akarna törni, úgy esőt várhatunk.
 324. Ha a hangyák nagy halmokat hánynak, hideg ősz lesz.
 325. Ha nagy a meleg, apró lesz a szőlő; ha esős az idő, nagy szemű lesz.
 326. A nagy meleg árt a szőlőnek.
 327. Ha Sarlós Boldogasszony napján eső van, úgy sokáig tart.
 328. Margit felhőtől fél, égiháborut vél.
 329. Ha Mária Magdolna napján szép az idő, jót tesz; ha rossz, ártalmas.
 330. Ha szt. Iván nap előtt bagolyfiat talál, savanyu lesz a bor.
 331. Szt. Jakab (jul. 25.) napjának délelőttje mutatja a karácsony előtti időt.
 332. Szt. Jakab nap délutánja a karácsony utáni időt; még pedig ha szépen süt a nap, hideg lesz, ha eső esik, meleg s nedves idő lesz, ha süt a nap s az eső esik, úgy jó idő lesz.
 333. Jakab (jul. 25.) napi eső kárt tesz a gu-bacsban
 334. Száraz Jakab hideg tél.
 335. Ha Anna napján (jul. 26.) a hangyák bolyokat alkotnak, esős tél lesz.
 336. Ernő napi (jul. 31.) eső langyos telet hoz.

jártak ezek a szegény lateinerek, mert hiszen, hogy milliók közül néhány ember szervezete valamely betegség befogadására alkalmassá váljon, abban talán sokkal több része van annak az egyéneknek, aki áldozatul esik, mint az ország politikai és közgazdasági viszonyainak.

Van-e olyan ország a föld kerekén, a hol szegény és tudatlan emberek ne lennének? Én úgy tudom, hogy nincsen. De azt is tudom, hogy hazánkban a szegénységnek — eltekintve a testi és lelki fogyatkozásokban sinlődőktől — három fő oka van, és pedig:

a) a lustaság; b) a tudatlanság; c) a takarékoság hiánya. Ezek külön-külön vagy együtt véve, igenis megszülik a szegénységet; egyébként pedig ebben a hazában, — a hol a dolgozni akaró és becsületesen, értelmesen dolgozó embert keresve keresik, a hol az év nagy részében munkás-hiány van, a hol a házi iparnak ezerféle változatai még ma is parlagon hevernek, — minden munkásnak jut még egy darabka szalonna és kenyér. Az elemi csapások által sújtott vidékek felsegéléséről az ország kormánya és a magyar társadalom mindig gondoskodott még nálunk és gondoskodni fog a jövőben is; az ilyen csapások különben is csak részleges és muló bajoknak lehetnek forrásai, úgy nálunk, mint másutt.

És ha mindezek mellett mégis felmerülnek itt-ott olyan jelenségek, bajok, a melyek az első tekintetre veszélyeseknek látszanak és amelyeknek megszüntetésére a helyi hatóságok anyagi ereje, erkölcsi és szellemi tőkéje nem volna elegendő: hát nincsen-e ott mindjárt az állam és a magyar társadalom segítsége? . .

Más kérdés azután az, hogy a pellagra nálunk valójában ilyen természetű baj-e, hogy okai csakugyan olyan messze terjedők-e, mint azt a szerző állítja és hogy ezzel kapcsolatban beszélhetünk-e agrárkrízisről?

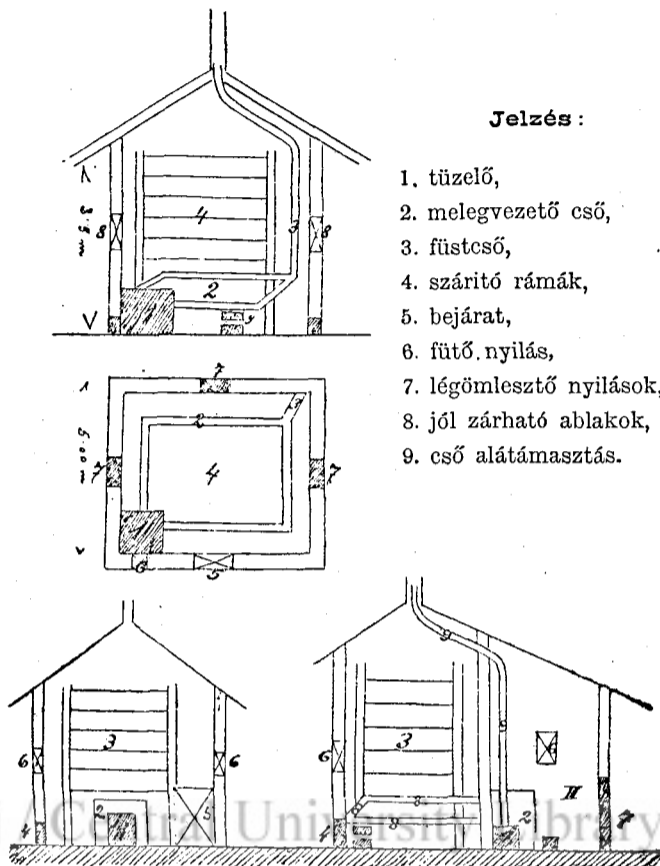
Mindezekről és pellagra mai állásáról közelebbről szölok. 0

A komló mesterséges szárításáról.

I.

A komló tobozt természetes és mesterséges uton szárítjuk. Első módja úgy történik nagyjában, mint azt a dohány szárító pajtákban látjuk: erre a célra is sinek építvük, avagy padlások léghuzammal átalakítvák s a toboz termést rájukra (cserények) teregetik,

1. ábra. Steyerországi mesterséges komlószárító.

Jelzés:

1. tüzelő,
2. melegvezető cső,
3. füstcső,
4. szárító rámpák,
5. bejárat,
6. fűtő nyílás,
7. légömlesztő nyílások,
8. jól zárható ablakok,
9. cső alátámasztás.

Jelzés:

- I. Szárító, II. Tüzelő kamra
1. tüzelő,
2. légmelegítő,
3. szárító állvány,
4. légömlesztők,
5. a szárító aajtaja,
6. ablakok,
7. külső ajtó,
8. melegítő cső,
9. füstcső.

2. ábra. Javitott Steyer komlószárító.

milyenek a selymér tenyésztésnél használhatóak s így kitéve levegőnek, léghuzamnak, 75—80% vizét nagyrészt elveszti a komló. A mesterséges szárításnál zárt helyiségben tüzeléssel hevítik a levegőt s ezzel szárítjuk a komlót. Mi nálunk az előbbi mód használatos, azért most a *mesterséges komlószárításról* teszünk néhány megjegyzést.

A természetes szárításnál a komlós gazda ki van téve az időjárás szélsőségeinek. Mihelyt a még az indán levő tobozt eső avagy harmat érte, csak annak minősége rovására lehet leszedni. De ha le is szedtük, csak igen nagy kárveszéllyel rakhatjuk a színbe rámpákra, mert mihelyt két nedves toboz egymást éri, azok megtarkulnak, megbarnulnak s akár milyen figyelmesen termeltük egész éven át, a szedéssel 30—50%-al megrottottuk a minőséget. Esős időben tehát nem lehet szedni, mert esős komlót nem lehet szárítani. Hisz csak a benne levő viztartalom eltávolítására is 3—4 verőfényes meleg augusztus-szeptemberi napra van szükség! Ez az egyik hátránya a természetes szárításnak.

A másik hátrány akkor következik be, ha bő termésünk van s nincs elegendő szárító területünk. A komló toboz nem olyan, mint a szőlőfürt, hogy mennél tovább érik egy bizonyos ideig, annál jobb bor lesz belőle, itt ellenkezőleg van. Ha egyszer a komló megérett, akkor az első tőkék érése után (mert sok komlótöke hamarabb érik) 20 napra be kell fejezni a szedést. Hát persze ehhez egész hadsereg szedő kell (1 holdon 1 napon át 50—80 munkás), de ez a kisebb baj, hanem az, hogy közbe jön eső, köd, harmat, a tobozt nem lehet szedni, pedig már meg van érve, a tőkén tulérik, megbarnul s megint 25—30%-al károsodunk.

A hevített levegővel természetes szárításnál mindezen bajok nem fordulnak elő. A komló toboz mindenkor berakható a szárítóba s gyorsan szárad. A különféle rendszerek szerint 8—14 óra alatt megszárad egy-egy berakás, sőt a legjobb s tökéletes szellőztetéssel ellátott mesterséges szárítóokban az esőverte komló már szárítható, anélkül, hogy akár a toboz megfakulna, akár abban a lupulin megromlana! *Ezekkel* tehát a szedéssel pár-

IX.

Augusztus.

337. Ha a köd esik, szép idő lesz.
338. Ha a csalogányok szépen s szorgalmasan énekelnek, szép idő lesz.
339. Ha reggel és este a füst szépen s egyenesen a magasba száll, szép időt várhatunk.
340. Ha napnyugtakor jó idő van, szép idő lesz.
341. Ha nyugati szél jár, a gazda jó időt vár.
342. Ha az eső köddé válik, vagy porzik, jó időt várhatunk.
343. Ha napkeltekor égi háború van, úgy rossz idők következnek.
344. Ha a kakas napnyugta után kukorikul, rosszra változik az idő.
345. Ha a vízi madarak sokat fürdenek, rossz idő lesz.
346. Ha keleti szél jár, várhatunk rossz időt.
347. Ha a nap keltekor kiugrik, rossz idő lesz.
348. Ha a hold udvara sárgás színű, rossz időt várhatunk.
349. Ha a buza szeme a kévében pattog, rosszra változik az idő.
350. Ha szép derült idő után a hegyek felhősök, rossz idő lesz.
351. Ha boruláskor légy, szunyog szokatlanul csip, fecske viz színe fölött röpköd, rossz időt várhatunk.
352. Ha a fal nedvesedik, rossz idő lesz.
353. Ha a harangot messziről is hallani, úgy rossz időt várhatunk.
354. Ha a halak a vízből kiugranak, rossz idő lesz.

355. Ha Lörinczkor esik, vége a dinyének (aug. 10.)
356. Lörincz után nincs zivatar.
357. Lörincz bele puskáz a dinyébe.
358. Ha Lörincz napja szép, jó bor s szép ősz lesz.
359. Ha Pétertől (aug. 1.) Lörinczig nagy a hőség, soká fehér lesz a tél.
360. Bertalani zivatar (aug. 24.) jégre s hóra mutat.
361. Bertalani érett szőlő jó borra mutat.
362. Ha szt. János napján esik, nem lesz dió (aug. 29.)
363. A milyen Bertalan napja, olyan az ősz.
364. A mit augusztus a boron meg nem főz, azt szeptember megsüti.
365. Lörincz után nem nő a fa.
366. Augusztus két utolsó s szeptember két első napja mutatja az őszi időjárást.
367. Lörincz, Boldogasszony s Bertalan, mutatja, hogy az ősz mit akar.
368. Zivataros augusztus, esős szeptember.
369. Holdtölte s ujhöld előtti négy nap mutatja a jövő időt.
370. Bő harmat jó idő, harmat hiány forráság.
371. Füstölő hegyorom, kemény tél.
372. Tiszta holdszarv jó idő, sötét holdszarv csuf idő.
373. Ha a juhok este is vigan ugrádoznak a mezőn, jó időt várhatunk.

374. Ha a harmat soká megmarad a falevelen, jó idő lesz.
375. Sok eső után bagoly huhogás jó időre mutat.
376. Reggel ereszkedő köd jó időre mutat.
377. Napnyugta után ereszkedő köd jó időt mutat.
378. Ha a mezei pacsirta magasan röpködve sokat énekel, jó idő lesz.
379. Ha a széljárás a napszakával változik, úgy jó időt várhatunk.
380. Ha a füst a földre száll, rossz idő lesz már.
381. Ha reggel emelkedik a köd, rossz idő lesz.
382. Hosszu számárorodítás rossz idő.
383. Nap felkelte előtti pinyöke szó nem biztat jó idővel.

X.

Szeptember.

384. Sok makk szeptemberben, sok hó deczemberben.
385. A milyen 1, 8 11 és 21-ike, olyan a következő négy hét.
386. Ha repked a vadlud, közelg a tél.
387. A milyen szeptember ujholdja, olyan az ősz.
388. Egyed napi szép idő után (szept. 1.) négy nap még szép idő lesz.
389. Szeptember cleji dörgésre jó termés következik.
390. Ha szeptember végtén dörög, drága idők lesznek.

huzamosan pár nap alatt a szárítást is el lehet végezni. Hogy a többi között az is mekkora előny, a midőn a mesters. szárított komlóval hamarabb vagyunk a piacon, az akkor tűnik ki, midőn a saison elején rendszeren a raktári komló fogytán van s nagy a kereslet friss komló után s nagy az ár is!

A komló mesterséges szárításánál a fő elv az, hogy alacsonyra (28—32° C-ra) hevített levegővel egy bizonyos idő alatt a toboz víztartalmát lehetőleg kivonjuk. Egy köbméter levegő 30° C-nál csak 40 gramm vizet vehet magába, ha magasabb a hő, kárteszünk komlónkban, megpörköljük lupulinját s a tobozokat porrá szárítjuk, soha többé azt egészben nem csomagolhatjuk. De hát azért van hőmérő s különféle szellőző készülék a szárító rendszereken, hogy a tulmagas hőt elkerüljük. Sőt ezeknek annyira pontosnak kell lenniök, hogy a szárításnak is bizonyos terv szerint kell megtörténnie. A hőfok folyton emelkedik s fokozatosan szívja ki a tobozból a nedvességet, utoljára a legmagasabb fokot éri el. De megfordítva baj lenne, nem helyes ha mindig egyformán alacsony vagy magas hőfokkal szárítanánk. S végül legyen olyan a szárító, hogy szellőző készülék révén a vízgőzzel telített levegő folyton elillanhasson s semmi gőz, füst a komlót ne érje! További követelmény, hogy a ráma rakott friss komlót a tüzelőhely *kisugárzó heve* ne érje, csak a hevített levegő! Ha még felemlitem, hogy maga a tüzelő úgy legyen konstruálva, hogy kevés tüzelő anyaggal lehetőleg sok levegőt melegítsen, akkor főbb vonásokban elmondtam egy jó komlószárító jellegét.

Ezen általánosságok után legyen szabad áttérni egy némely mesterséges komlószárító ismertetésére; s tessek ezt a rendszerek fejlődés-korszaka nyomán.

Az első kísérlet valószínűleg az volt, a midőn mozgatható, esetleg leépített *gyümölcs* s más *szárítókon* kísérleteztek a komlószárításával. A mozgatható gépeken a szárítás igen aprólékos volt, lassan ment, a falakkal épített szárítóknál is sok tökéletlenség (megpörkölés, vagy hőpazarlás) mutatkozott. — Ilyenekbe egyszerűen sűrűen rakott rámaikon berakták a komlót, a kemenczének alágyujtottak s a komló száradt! Persze a kályhához közeli rámaik porrá száradtak, míg a tetőn levőkre a vízgőz visszacsapódott.

Csakhamar kitalálták, hogyha a szárító épület falának alsó részén lyukakat vágnak, fent pedig kúrtőt nyitnak, tehát első helyen beáramlik a tiszta friss levegő, a kúrtón pedig kitudul a gőzös lég, akkor már közelebb jutottak a jó szárításhoz! Csak hogy persze tüzelő anyag még mindig sok kellett!

A helyes gondolat azonban már meg volt s annak alapján már önálló szárító épületeket emeltek kőfalakkal, kúrtószerű (kupos) padlással, s hogy semmi meleg kárba ne vesszen; egy kályhát állítottak a szoba egy sarkára (kívül fűthetőt) s a füstöt elvezető csövet körülcsavarták a helyiségben a meleg egyenletes elosztása okából s fent beszájattatták a kúrtóba, hogy nagyobb legyen a lég-huzam. Hát igaz, így kevesebb tüzelő anyag kellett, de a *közvetlen kisugárzó hő* sok kárt is tett s bizony a tűzveszély állandó volt. Ilyen szárítókat Stayer országban találtam.

A haladás innen már csak egy gondolat! A tüzelő kazánt, illetve kemenczét ki kell helyezni! Csakugyan építettek egy előkamrát, abba állították a tüzelőt, azt körülvette egy melegedő cső, a honnan vas-cső száradzott be a szárítóba s ennek padlata felett 2—3 arasznyira körülcsavarodott. Ellátták a falazatot szabályozható légnyílásokkal s a szárítás már szabályszerűen sikerült. Persze itt is az alsó rámaik hamarabb száradtak, mint a felsők. A ki a légfűtési berendezéseket ismeri, az könnyen elképzelhet egy egyszerűbb komlószárítót. Külföldön úgy találtam, hogy egy kat. hold komlóskert termésének szárítására 60 m² méter alapterületnyi hely elegendő volt. Sok

helyütt nem is építettek új épületet (250—300 frt), de valami régebbi kamarából — szertárból — alakították át.

Csérer Lajos.

A használatban levő rovarirtó szerekről.

I.

Végtelen a száma a csalhatlanabbnál csalhatlanabb kártékony rovarirtó szerekeknek. A legtöbb sajnos csak pénzirtó (annak a ki megveszi). Ez uttal tehát csak azokról szólunk, a melyeknek összetétele, hatóanyaga ismeretes; a »titkos« szereket nem vesszük figyelembe.

Három csoportba oszthatók a rovarirtók: porok, folyadékok és a gázok.

I. Folyékony rovarirtók.

Első sorban a híres entomologus Riley folyadéka említhető.

1., *Petroleum fejet* (petroleum emulsio). Régóta ismeretes a petroleum rovarirtó tulajdonsága, de mert vízzel nagyon nehezen keveredik nem használták, félve a növényekre gyakorolt erős hatásától. 1880-ban Riley a következő keveréket állította elő.

6.5 liter petroleum, 3 liter 79 köbcentiméter esővíz, 250 gr. mosószappan. A szappant apróra vágva a vízben főzzük teljes feloldásig. A fővő szappanos vizet a petroleumba öntjük. Mintegy 5 percig erősen keverjük a folyadék elegyet Tejfőlszerű anyagot nyerünk, mely hűvös helyen sokáig áll. Fölhigítható tiszteres vízmennyiséggel. A higitás könnyebb, ha előbb forró vizet adunk hozzá s aztán rendes hőmérsékűt.

Riley a Washingtoni Capitolium kertjében kitünő eredményt ért el a Scarabeidák álczáinak kiirtásánál. A felporhanyított talaj ezen keverékkel néhány napon át nedvesen tartandó. A kártékony álczák elpusztítása tökéletes volt.

2., *Dufour folyadéka*. J. Dufour, Lausanneból, hernyók ellen ajánlja főleg pedig a szőlőmoly. (Cochylis) hernyói ellen használták többen kitünő eredménnyel.

3 kgr. lágy fekete szappant egy kis csöbörbe teszünk, folytonos keverés közben 10 liter forró vizet adunk hozzá. A szappan teljes feloldódása után 1500 gr. Pyrethrum port keverünk bele. Végül 90 liter hideg vízzel higitjuk. Permetezővel használandó. Egyetlen hátránya kissé drága volta. A Piréthrum por Francia országban 2 frk (1 frank = 0.95 kor.) klgr-ként. A fekete szappan 1 kgrja 19.55 frank. Egy hektoliter tehát 4 frt. 65 cent. (körülbelül 4 forint 30 kr.)

3., *Kénmájoldat*. Nessler ajánlotta. Fekete szappan 3%-os oldatához 0.5% kénmájat adunk. Ez a folyadék főleg a káposzta-özöndék (Pieris brassicae) hernyóit pusztitná kiválóan.

4., *A Rubina*. Berlese, Porticiban a gazdasági tanintézet professora ajánlotta. A folyadékot szép piros színe után nevezte így. Berlese célja volt olyan rovarirtó szert készíteni, mely a növényeknek nem árt.

A fakátrányból és maró szódából készített keveréket, vagy talán új vegyületet, mert míg a kátrány magára nem oldható vízben, maró szódával való összehozása után a létre jött anyag igen jól oldódik vízben. 1892-ben a Rubina 1%-os oldatával kezelt Persica vulgarist, Rosa centifoliat, Solamun spt. Budleia Madagascariensist, melyek erőssen meg voltak támadva levéltetűtől (Aphis). Egyik növény sem selylette meg legkevésbé sem. Jó eredménnyel lehet alkalmazni 2. sőt 5%-os oldatot is. Jó eredménnyel használták a szőlőmoly (Cochylis) hernyói ellen is. Sőt Saccardó prof. szerint a Peronospora ellen is bevált.

5., *Sodaoldat*. Canadában (Észak-Amerika) gyakran alkalmazzák. Saunders próf. előírása szerint. Mosó-szóda erős oldatával pépet készítenek lágy szappanból. Gyümölcsfák bemázolására használják.

6., *Karbolsav fejet*. (Karbolsav-emulsio). Cook prof. szerint kitünő szer a gyümölcsfák meg-

óvására a káros rovaroktól 1 r. Karbolsavat 5—7 rész lágy szappan oldattal kever. Ugy kell eljárni, mint a petroleum emulsio készítésénél. A gyümölcsfák törzsét és vastagabb ágait kenjük be vele mintegy 20 nappal a virágzás után.

7., *A Balbiani folyadéka*. Igen jó eredményt ért el a Phylloxéra téli petéinek elpusztításánál.

Sűrű (nehéz) olaj	20 rész
Nyers Naphtalin	30 >
Égetett méz	100 >
Víz	400 >

A Naphtalint az olajban feloldjuk, ezt ráöntjük az előbb kevés vízzel megnedvesített égetett mézre. Aztán hozzá adjuk a többi vizet, folyton kevervén mindaddig míg jó egynemű lett a keverék, olyan crémszerű. Bizonyos idő múlva oly sűrű lesz a keverék, hogy ecsettel nem mázolható könnyen. Annyi vizet adunk tehát hozzá, hogy az eredeti hígágát érje el.

Dr. Balint Sándor.

KISSEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

Gyümölcsfáink meszelése Thanatonnal.

Nem hiszem, hogy gazdatársaim közül egynek is annyira meggyült volna a baja a paizstetvek, levéltetvek és az apró reczés poloskák (Tingis-Pyrivel), mint nekem. Ezek kiirtására megpróbáltam mindenféle védekezési módszer alkalmazását, mit úgy saját tapasztalatom, valamint tudományos könyveink és szaklapjainkban oly melegen ajánlanak, melyekkel, mondhatom, igen csekély, sőt majdnem semmi eredményt sem értem el.

Kutatásaim nyomán végre mégis megtaláltam a valódi módot, melynek alkalmazása után hosszas fáradozásaimat fényes siker koronázta. A paizstetvek, levéltetvek és az apró reczés poloskák kiirtásánál a következő eljárás követendő. Az irtáshoz szükségelt oldat kifőzéséhez szükségeltetik egy üst vagy vasfazék, mely, irtartalmához mérten 4 rész oltott mésszel és egy rész rostán áteresztett sárga agyagfölddel félig megtöltetik, melyet dohánylug-kivonattal (Thanatonnal) feleeresztve a tűzön folytonos kavarással addig hagyunk párologni, míg csak tejfelszerűvé nem változott. Ennek megtörténte után egy más edénybe áttölthetjük, kihülése után megkezdhetjük a fák meszelését, ha már azok megelőzőleg tisztogatva és ritkítva lettek, valamint ha már leveleiket elhullatták.

A fák kivétel nélkül a felső koronájuktól kezdve le egész a kéregig bemaszalendók, mely meszelést enyhe idővel egy-két fok meleg mellett egész télen át folytathatjuk. Ha dohánny áll rendelkezésünkre, a dohánnyug-kivonatot házilag is készíthetjük és pedig a következőképpen: 100 liter vízhez 10—12 kiló dohány adandó, a mely kapadohány is lehet. Ezt szintén a főző edény irtartalmához mérten osztjuk fel és 2 óránként erős tűz mellett hagyjuk kifőni s kifőzése után egy edénybe leszűrjük, melyből kihülése után alkalmas bádóg, vagy köedénybe, esetleg üvegekbe töltögetve légmentesen elzárva, használatilag hűvös helyen tartjuk. Kinek dohány nem áll rendelkezésre, ajánlom a dohánnyug-kivonatot (Thanatont), mely egy literes bádógdobozokban kapható, a dohánnyug-kivonatot gyár részvénytársaságnál Budapesten, bálvány-utcza 16. szám alatt. A Thanaton vízzel való higitására nézve ajánlom minden doboz tartalmát 25 liter vízzel jól összekeverve használni, vagyis 100 liter vízhez 4 doboz Thanatont adni. A meszelés egy erre alkalmas edényből történhetik, mely a fa ágaira felakasztható legyen, a melyből egy közönséges festő-ecsettel akadálytalanul folytathatjuk a munkát.

Ha edényünkben az anyag megsűrűsödik, azt higitott Thanatonnal oldjuk fel, hogy a meszelés mindig eszközölhető legyen.

Ezen eljárás után a tetvek petéi elpusztulnak és a következő tavaszon már nem

kelnek ki. Ha a permetezéssel nem érnék célra a tetvek tulságosan ismét elszaporodtak és petéket raktak le, akkor azt a fát az ősz folyamán újra ismét bemeszeljük, de az előbbinél valamivel erősebb oldatot készítünk, a melylyel biztosan ártalmatlanná fogjuk tenni a legnagyobb mérvben elszaporodott tetvek és poloskák petéit is, a mi eljárás fáradságos természetű ugyan, de minden eddig ismert ily férges elleni védekezési módszert felülmúl. S már azért is igen ajánlható, mivel a fának nem árt, sőt használata után a fák koronái üde zöld színt fognak kapni.

Bajnóczy Antal.

A kenyér gyors kiszáradásának oka.
Az egyenetlenül készített liszt gyorsabban szárad, mint az egyenletes, mivel a kettőnek nedvességfelszívó-képessége különböző, idő tekintetében. Ha a kenyértésztát nem gyurjuk ki eléggé, annak igen nagy a hajlandósága a rágósságra, szívósságra, ha aztán mindig több lisztet adunk hozzá s nincs elég türelmünk e rágósságra való hajlandóságot kigyurni belőle, akkor már maga a tészta is kiszárad, mely állapot csak tökéletesbedik a sütés által. Ha a liszt tökéletlenül van kiőrölve, akkor a molnár a hibás; legtöbbször azonban a kenyér gyors kiszáradása okát a pékek (vagy a dagasztó asszonyok) felületes munkájában kell keresni.

IRODALMI SZEMLE.

Hazai lapokból.

A „Gazdasági Lapok” január 8-án megjelent számából szükségesnek véljük kiemelni Nagy Dezső cikkét az Innthali és Yersey marha keresztezési kísérleteiről. A közleményhez négy érdekes ábra is van mellékelve, melyek a tiszta vérű és keresztezett állatokat tüntetik fel. N. D. véleménye szerint az importált innthaliak utódai nálunk nem felelnek meg e fajta nagy hirnevének. Szükségesnek mutatkozott tehát a keresztezések megkísérlése, melyek, nálunk először Metternich Sándor Paulina hercegnő bialjai uradalmában, kitérő eredményre vezettek. A keresztezések schweyeci marhával történtek s ma már 6—700 kilogramm súlyu, 2900—3100 liter tejet adó teheneket nevelnek. Wattmann Lajos báró rudai uradalmában már Yerseyvel történtek kísérletek a keresztezésre. E kísérletnek eredménye jobban megfelelt a várakozásnak, mert nemcsak hogy az utódok nem degenerálódtak, hanem tehozamuk is jóval nagyobb, mint a telivér Innthalinál s a tej zsírtartalma 0.4—0.6%-kal javult s a test arányok is kedvezőbbek lettek. E keresztezések megkísérlését cikkiró nálunk is kívánatosnak tartja és a tenyésztők figyelmébe ajánlja.

„A kert” f. hó 1-én megjelent számából Szigeti Ödön cikke vonja magára a figyelmet a szőlő trágyázásáról. Szerinte bármilyen trágyát vigyünk a talajba, óvakodnunk kell attól, hogy az a tőkével, vagy annak bármely részével közvetlen érintkezésbe jöjjön, mert a trágya korhadása a tőkére is átmenne s az elpusztulna. Homok földet minden 2—3-ik évben, agyagföldet minden 4—6-ik évben kell trágyázni. A ízüzet érdekes közleményeket tartalmaz még a konyha-kertészet és gyümölcsészet köréből is. t. m.

A „Köztelek” 1. száma tiz oldalon *Visszapillantást* közöl az 1898-ik esztendőre, mely foglalkozik a szövetkezetek ügyével, a mezőgazdasági tudományos intézményekkel, állattenyésztés, állategészségügygel stb. A mezőgazd. gépészet újdonságai közül felemlíti, a Mechwarth-féle petroleum-ekét, a Behán-féle rostát, a Planet-féle kézi kapát stb., mely Clayton & Shuttleworth cégénél 15 frtért beszerezhető. Érdekes cikket olvashatni ebben a számban a *Zsombolyázott és a bevermelt csalamádé tápértékéről*. Cikkiró szerint, mivel e tekintetben még direkt kísérletek nem eszközöltek, biztos eredményt a kettőféleképpen

szított takarmány tápértékének összehasonlításáról nem tudunk; de mégis a mellett szól, hogy a zsombolyázott vagy édesen konzervált csalamádénak jóval nagyobb tápátása van, mint a vermelt vagy savanyun erjesztett csalamádénak.

A 2. számban Dérczy P. *A próbavágásról* cz. alatt azt írja, hogy annak a kiderítésére, mi a különbség a darával etetett és a szénával etetett marha élő- és vágássulya közt, a főváros közlemezési bizottságában konstatálták, hogy a darával etetett marha 6%-al vesztett többet, mint a szénával etetett. A mi pénzben kifejezve egy pár marhánál 34 frtot tesz ki. — Czikkiró csak 2%-ra teszi a különbséget.

Juhl M. *A szeszmoslékon való hizlalás jóvedelmezőségét* illetőleg ama érdekes felfedezésre jut, hogy a szeszgyári hizlalásnál a moslék takarmányértéke nincs jól kihasználva s ennek okát abban keresi, 1) hogy kevés szárazanyagot adnak a hizóokröknek, 2) tulsok fehéjét s kevés szénhidrátot adnak a takarmányban (szük a táparány), tehát soká tart a hizlalás. R.

F. hó 7-iki száma érdekes cikket tartalmaz *Ujhelyi Imrétől*: a „Köztenyésztésre szánt bikák tuberkulin vizsgálata” czímmel. A cikknek aktuális jelleget kölcsönöz az a tanácskozás, melyet 1898. évi július hó 13-án tartottak a földmívelésügyi ministeriumban s mely tanácskozás végeredményében oda konkludált, hogy a köztenyésztésre külföldről importált bikáknál megkivánandó a tuberkulin-vizsgálat ép úgy, mint a hazai származású bikáknál. Rámutat U. I. arra a tényre, hogy a jobb tenyészetek keresése ép a tuberkulozis miatt milyen kényes s hogy az itthon kiosztásra vásárolt bikáknál is mennyire szükségesnek látszik a tuberkulin vizsgálatnak megkövetelése és pedig annál inkább, minél jobban ragaszkodunk bevásárlásainknál a nagyobb tenyészetekhez. Saját vizsgálatának eredményét közli egy statisztikai kimutatásban, mely szerint a megvizsgált bikák közül 30.8% tuberkulozis által megtámadottnak találtatott. Közli végül azokat a számadásokat is, melyek a tuberkulozis terjedését világosítják meg s a külön istállózás értékét fejtegeti igen érdekes kommentárok kíséretében. A lap egyéb cikkei közül kiemeljük még dr. Liebermann Leo fejtegetéseit a cukorrépa termeléséről, mely a cukorgyárak és a termelők kölcsönös viszonyát, valamint a termelésnél használandó trágyákról is és a répának szükséges meszes talaj mésztartalmának emelésére a cukorgyári mésziszapot ajánlja. t. m.

A „Magyar Méh” 12. számában K. Kiss J. *Akácvirágzáskor* cz. cikkében azon panaszkodik, hogy nincs elég méhtörzs a vidéken s akácvirágzáskor több ezer korona értékű nektár megy veszendőbe.

K. Liebner J. azt írja „Szemlé”-jében, hogy a ducokban való méhészkedés a legdrágább, mert romlanak a kaptárak, míg a pavilonban nem. A méhek itatására a szabadban, ajánlatba hozza egy külföldi méhész eljárását, ki egy elhasznált kötél darabot egy víztartó edénybe erősít úgy, hogy a kötél állandóan nedvesen maradjon.

A „Szárnyasaink” 24. számában a new-yorki kiállítás győztesei a *fogolyszínű olasz kakasok* vannak bemutatva. E fajtanak nálunk is van jövője. Igen jó tojók s így keresztezésre czélszerűen lehet alkalmazni.

Ezután egy hosszabb cikket *Tojáskereskedelmünk* rendezésével foglalkozik. Elmondja, hogy nálunk a tojáskereskedés nem áll jó hirben. Nem kezelik jól s nem szortírozzák kellőleg az árut. R.

Külföldi lapokból.

Répaczukur ipar. Die Acker- und Gartenbau Zeitung. Mikawaukee. számából. Irta: G. Hein S. L. C. Utah. Szabadon fordította: Dr. P. F.

„A cukorrépa, mely majdnem minden államban termeltetik, Utahban is meghonosult,

a hol feltétlenül hasznot hajt, ha jól megmiveltetik.

A mi répánk czukortartalma 16—20% s ebben az évben az átlagos termés egy acre területen (4000 m.) 15—16 tonna. Mindkét itteni gyárban a cukorrépa ára tonnánként 4 dollár. Most már saját magunktól is termelünk; mindezek szerint itt minden körülmény kedvező, annál is inkább, mert az érés idejében soha sincs nagy szél.

Tulajdonképen ez az egész, mit kedves gazdatársaim tudni akarnak. Azt hiszem azonban, hogy a tisztelt szerkesztőség az érdekes kérdés tárgyalására szorít még egy kis helyet.

A répaczukur- és cukorrépa-láz az Unio minden államában a legmagasabb fokra látszik emelkedni, úgy hogy gyakran a legvadabb képzelgessé válik. Mindenfelé czukorgyárat akarnak építeni, a nélkül, hogy a legszükségesebb előfeltételeket is megfontolják. Csak kerüljön elé egy német vagy francia gazdasági irnok, tisztartó, szolgáló vagy kocsis (vagy akár minek is nevezi magát) a ki jól tud papolni a hazájabeli répatermesztésről, már akkor egy czukorgyár félig-meddig létrejött.

Egy oly kísérletező, ki sem földünket, sem éghajlati viszonyainkat nem ismeri, a legnagyobb költséggel hozzáfog saját elméleti ismereteit a gyakorlatban alkalmazni, ha aztán az első évben bemutatja, hogy ott a répa csakugyan megterem, az már elég ahhoz, hogy a czukorgyár felépítésére a pénzt összetegyék. Egyes gyárak sárány kudarcza már ismeretes, a vállalkozók már az első évben belebuktak; vagy nem volt elegendő répájuk, vagy a répában nem volt cukor. Ma, mikor a gyártás már oly régi, a gépek oly tökéletesek, minden egyéb ok ki van zárva. Ennélfogva nagyon helyénvalónak találom egy kis figyelmeztetést, elősorolván a következőkben azon főfeltételeket, a melyek egy czukorgyár építéséhez szükségesek.

1) A répatermesztés belterjes művelést igényel s hogy ez teljesen elérhető legyen, legalább 3 év szükséges; hogy pedig az eredmény teljes legyen, ahhoz a váltógazdaság alkalmazandó, ennél fogva a változtathatáshoz a gazda két földterületet készíttessen elő.

2) Legkeveseb 3 év szükséges annak megállapításához is, hogy a termőréteg és az éghajlat alkalmasak-e a cukorrépa termeléséhez? A cukorrépa az egész Egyesült Államokban megterem ugyan, de annak czukortartalma a különböző vidékeken, még egy és ugyanazon vidéken sem egyforma, a minnek oka az, hogy a czukortartalom mennyisége nem annyira a talajviszonyoktól, mint inkább a légköri nyomásoktól és lecsapódásoktól függ. A hol nincs állandó száraz ősz, ott kisebb a czukortartalom. Az érés idején ha szép napos idő van, akkor nagyon emelkedik a czukortartalom; míg ellenben nedves időben alászáll, s nagyon gyakran megtörténik, hogy a 16% czukortartalmu répából 8%-os lesz, ha az érés idején egy meleg eső újból növést idéz elő. A hol tehát a gazda állandó időjárását nem remélhet, ott a répatermelés csak szerencsejáték (!)

3) 3 évre van szüksége a gazdának ahhoz, hogy a cukorrépa megművelését alaposan megtanulja.(!)

4) Hogy czukorgyárat állíthassunk fel, legyen aránylag elegendő, cukorrépa termesztésre kellően megművelt földünk. Egy oly czukorgyárnak, mely naponta 300 tonna répát dolgozik fel, évente legalább 3000 acre föld termésére van szüksége, tehát, hogy a termést évente változtathassuk egy ilyen gyárhoz, legalább 6000 acre föld készítenő elő.

Bármennyire kívánatos is azonban, hogy gyártsuk mi a saját cukorunkat s bármennyire ajánlhatjuk a cukorrépa termesztését, mégis ez édes kívánatnak keserű mellékize van, ha az ember elgondolja, hogy a gazda csak a kisérletet játszhatja a bandában. Ez az oka annak, hogy sok helyen már nem is gondolnak rá. A mezőgazdaság termékeiből a sörgyáros, a pálinkafőző, a vaj-készítő, a takács stb. stb. mind meggazdagodtak, míg a gaz-

dát minden alkalommal megrövidítik, mintha az olyan fatum lenne, a mely ellen a gazda nem is panaszkodhatik. Még ezek felett áll a cukorkirály, hogy a szegény gazda bőrét is lehuzza. — A gazda kap a cukorrépa tonnájáért 4–450 dollárt és a gyáros itt is tized szed be.

A múlt év statistikája a következő:
Egy tonna répából előállított:

Németországban	252,2
Ausztriában	236,4
Franciaországban	207,6
Belgiumban	243,4
Hollandiában	244,5
Oroszországban	236,2
Svédországban	238,6
Amerikában	250 font cukor

Az átlag tehát 236 font csak 4 cent-tel számítva, 9.44 dollárt tesz ki tonnánként, Amerikában meg épen 10 dollárt. Ebből látszik tehát, hogy a gazda meg van rövidítve, holott ő kellene a nagyobb hasznot zsebretegye,

Ha a cukorgyáros egy oly bizonytalan vidékre kerül, a hol, mint fentebb érintettük a répatermelés csak szerencsejáték, ott természetesen ő is sokat reszkíroz tehát az alacsony répaárral fedezi magát. A hol azonban biztos termések szoktak lenni, ott a gazdának is meg kellene legyen az őt megillető haszna. A gyárost azonban senki sem kényszerítheti, hogy a nyersterményért magas árat fizessen, de evvel szemben a gazdának is van mentsvárak: létesítsenek maguk cukorgyárat. A cukorgyártás művészete már régen nem titok. Szakemberek és gyári berendezés pénzért mind beszerezhetők. Ha a gazdák maguk rendeznek be gyárat és a tiszta hasznot maguk között elosztják, azt kapják meg a mi őket illeti s répa földjeik még egyszer annyit hoznak mint azelőtt

Csak azért nehogy cukorlázat kapjanak gazdáink s mindenütt a hol csak répa terem, gyárat építsenek, mert az megbosszulja magát, Vegyék fontolóra előbb a most felsorolt előfeltételeket és csak ha azok megvannak, fogjanak ezen különben szép iparág folytatásához s akkor biztos a siker.

Sok olyan igazságot tartalmaz e czikk, mely nekünk is hasznunkra lehet!

A *filloxera* pusztítására való különböző módokról ír Bastogi a „Bolletino del naturalista“ XVIII. évf. 1-ső füzetében. A mechanikus eszközök közül szerinte csak a vízzel való elöntése, viz alá merítése a szőlőknek ad kielégítő eredményt. De ez az eljárás természetesen csak a lapályon fekvő szőlőknel alkalmazható. A chemiai anyagok közül a karbolsav, petroleum, szénkéneg, kis mennyiségben nem pusztítják el az összes jelenlevő filloxerát, nagy mérvben alkalmazva elpusztítják ugyan biztosan az élősdit, de elpusztítják vele együtt a szőlőtökét is. A szénkénegezés mostani módja szerinte egyáltalán nem alkalmas a szőlőknek a filloxerától való megmenetésére. Ez csak a kísérletezés kezdetének tekinthető. Azt ajánlja, hogy ne csak a filloxerával inficiált szőlőt, hanem a szomszédos egészséges szőlőket is irtsák ki s azután amerikai szőlővel, illetőleg amerikai alanyról nevelt szőlővel ültessék be. (Dr. Hollrung ut. Illust. Zeitsch f. Entom. 1898. No 24.)

Miért kevésbé ártalmas a filloxera az amerikai szőlőre nézve? A szűrés következtében a gyökereken fejlődő torzképződmények magokban nem volnának veszélyesek, de a szűrés következtében a gyökér kérge alatt gyors sejtszaporodás áll be s ezért a kéreg ott a hol nem tud a nyomásnak engedni, mert nem nő olyan gyorsan, megreped. Ily módon a különböző rothadási baktériumoknak szabad útja van a nedvűs sejtekbe s néhány rövid hónap alatt tönkre tesznek minden megtámadott gyökeret. Meleg és nedvesség a rothadást elősegítik. A legtöbb amerikai szőlőfajtának ellentálló képessége azon alapszik legfőképpen, hogy a gyökérkéregnek sajátos szerkezete következtében mindig csak kis kinövések (modosítások,

sajátszerű görbült daganatok a finom szőlőgyökereken és tuberositások, az inkább kerekded kinövések az idősebb gyökereken) keletkeznek a filloxera szurásának helyén, a melyek nem repednek meg s a kéreg nem hámlik le róluk. A legtöbb amerikai szőlőfajtánál ugyanis a bélsugarak sokkal keskenyebbek és sűrűbben helyezve el, úgy, hogy a gyökér a filloxera szurásaival szemben nagyobb ellentállást fejt ki, tehát mélyebb sérülés ki van zárva. A filloxera pusztítására használt szerek közül csak a szénkéneg és az ebből előállított sulfokarbonat vált be. Szerző szerint mégis célszerűbb volna, ha a deszinficiálásra kiadott sok pénzen inkább az amerikai szőlőt hoznák be, hogy gyorsan jussanak pozitív eredményekhez. (Dal Piaz, M Die Rebenschädlinge etc. a Stein der Weisen 1898 No 17-ben).

Észak-Amerikában a hirhede kolorado-bogaran kívül még más hogár is pusztítja a burgonyát, főleg a fiatal hajtásban levő szálaikat. Ez nem a Coccinellidae (Katiczabogár-félék) közül való, hanem a Meloidae (Olajosbogarak) családjába tartozik s közönségesen csak hólyaghuzó bogárnak (blister-beetle) nevezik, mert a körisbogárnak közel rokona. Talán egy *Epicauta* sp. 1890-ban A. I. Roatnál rengeteg nagy mennyiségben lepte el a burgonya fiatal hajtásait. Jólakás után nagy csomókba gyűlt össze buvó helyein (Gleanings. 1898. No 15.)

Észak-Amerikában rendkívül elterjedt néhány év óta a fehérvirágu somkóró (*Melilotus alba*), melyet mint igen jó takarmányt (kitűnően tejelnek tőle a tehenek s a tej igen finom zamatu állítól) és mint első rendű mézelő növényt ajánl a legtöbb gazda. Némelyek azt állítják, hogy mint takarmány nagyon csekély értékű s olyan helyeken, a hol nem lehet mély szántással aláforgatni, szükség esetén, hogy más takarmányt vessenek helyére, igen alkalmatlan. A. I. Root ezzel szemben fenntartja a jóságáról fennebb mondottakat s azzal bizonyítja, hogy tőle mázsa számba veszik igen sokan a magját; tisztán szarvasmarhatenyésztők, a kik méhésztellel egyáltalán nem foglalkoznak. (U. o. 1898. No 23.) Dr. B. S.

EGYLETI ÉLET.

A népszerű téli gazdasági előadások II. sorozata f. hó 7-én kezdődött meg a hét-falusi csángók között s 8- és 9-én is folytatott. Valóban rendkívüli meglepedésre szolgált azon nagyfokú érdeklődés, melylyel csángó kisgazdáink ezen előadásokat fogadták s azon magas intelligencia, melyet kisgazdáink körében magasabb fokban talán sehol sem találunk. Az előadásokról igen részletesen emlékeztek meg a „Brassói Lapok“ is, meglehangeren dicsérvén a földmivelésügyi miniszter ur ő excellentiája áldozatkészségét s egyetűnt, ezen általuk is nagyon szükségesnek tartott előadások rendezéseért. Eddig előadtak Csérer Lajos gazdasági szaktanár, Nyisztor Joáchim tanító, Hreblay Emil állattenyésztési felügyelő, Dr. Papp József kolozsvári ügyvéd. Az előadások még e hó 16-áig tartanak s így azokról még meg fogunk emlékezni.

E helyen őszinte elismerést kell mondanunk Sánek András hosszafalusi szolgabírónak, ki az előadások rendezéséből magának az oroszlanrészt választva, fáradságot nem ismerve buzgólkodott azok érdekében s jórészt neki köszönhető azok eddigi szép eredménye is. Sok ilyen szolgabíró bércezes kis hazánknak s a kormány jó czélu intézményei mindenütt sikert fognak aratni.

Az Alsófehérvármegyei Gazdasági Egyesület még a következő előadásokat rendezi e szezonban:

Sárdon január hó 15-én. I. előadó d. e. 11–12-ig dr. Ebergényi Sándor. Tárty: A mesterséges borok készítésének és azok forgalomban hozatalának tilalmazásáról szóló 1893. XXXIII. t. cz. 11. §-a magyarizata. II. előadó d. e. 12–13-ig

Versényi Károly. Tárty: Az okszerű talajművelés különböző módjainak ismertetése.

Magyar-Bükkösön január hó 22-én. Előadó: d. e. fél 11–12-ig Székelyhidy Viktor gaz. egyesületi titkár. Tárty: Igás- és haszonállataink felneveléséről, és azok értékesítése a kis gazdaságok szempontjából.

Csombordon január hó 29-én. I. előadó: d. e. 10–11-ig Zöld József urad. gazdatiszt. Tárty: Kisebb gazdaságok berendezéséről. II. előadó d. e. 11–12-ig Dezső Zsigmond. Tárty: Kopár területek befásításáról

Maros-Ujvárt, február hó 5-én. I. előadó: d. e. 10–11-ig Szász István. Tárty: Az állattenyésztés haszna és az állattenyésztés körül követendő főbb elvek ismertetése. II. előadó: 11–12-ig Abend András. Tárty: A méhészet köréből.

Vingárdon, február hó 12-én. Előadó: d. e. 11–12-ig Zöld József. Tárty: Az okszerű trágyázásról.

Szász-Csanádon, február hó 26-án. Előadó: d. e. 11–12-ig Morágyi István. Tárty: Filloxera elleni védekezési módok népies ismertetése

Remetén. Az előadás tárgya és ideje és az előadók nevei annak idején tudomására lesznek hozva vármegyei gazdaközönségnek.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Szász Domokos erdélyi ev. ref.

püspök, az E. G. E. alapító tagja, f. hó 8-án Kolozsvártt meghalt. Nagy tehetség, tetterő, erős akarat jellemezték; fényes alkotások maradtak utána. Elismeréssel jegyezzük fel róla, mint minket is érdeklő tény, hogy egyházkerülete vagyoni viszonyait tetemesen megjavította s közgazdasági ügyeink iránt is mindig meleg érdeklődéssel viseltetett, a mit nem mondhatunk el minden más egyházfőről. Áldás poraira!

— **Kedvezmények lapunk előfizetői részére.** Minden éves rendes előfizetőnk a következő kedvezményekben részesítjük:

1. Ingyen adunk egy azon évi zsebnaptárt, melyben a vásárok és külön a jó marhavásárok megjelölve vannak.

2. Ingyen küldjük meg az „E. G. E.“ által kiadott könyvkiadó vállalati füzeteket.

3. Mindennemű megrendelését és megbizását, mely eladás vagy vételre vonatkozik, külön díj nélkül — csupán készkiadásaink ellenében — közvetítjük.

4. Hirdetési árainkból 20% engedményt adunk.

— **Jósika Gábor bárót**, az erdélyi gazdasági egyesület alelnökét, az osztrák-magyar bank budapesti igazgatósága felkérte a kolozsvári bank-fiókhoz a váltó-bírálo bizottság tagjává. Ennek a ténynek azért kell különösebb fontosságot tulajdonítanunk, mert az említett bírálo bizottságban eddig kizárólag kereskedők és iparosok foglaltak helyet. Az erdélyi gazdaközönség iránt tanúsított méltányos figyelmet az osztrák-magyar bank, midőn most ez ország rész gazdasági viszonyainak egyik legalaposabb ismerőjével egészítette ki a bírálo bizottságot.

— **A kolozsvári borvizsgáló bizottság.** A hivatalos lap közli, hogy a földmivelésügyi m. kir. miniszter a mesterséges borok készítésének és forgalomban hozatalának tilalmazásáról szóló 1893. XXXIII. t. cz. 11. §-a értelmében alakított állandó borvizsgáló szakértő bizottság tagjaivá az 1899. évre a kolozsvári bizottságba kinevezte báró Jósika Gábor és kir. kamarás, országgyűlési képviselőt, Simay

Ferencz földbirtokost, Tokaji Lászlót, az erdélyi gazdasági egyesület titkárát, Weisz Józsefet, az erd. pinczeegylet igazgatóját.

— Hreblay Emil orsz. baromfitenyésztési felügyelő e hó 10—11-én Segesvárt járva, felkereste az ottani baromfitenyésztő egyesületet s az egyes tagok tenyésztésében meglepetéssel tapasztalta, hogy pár év előtt az állam által kiosztott fajbaromfival kitűnő hatást értek el. Ennek hatása alatt megbeszélést tartott a tenyésztőkkel, arra buzdítva őket, hogy elfogadván az országos tenyészirányt (plymouth, lánghsán, peking, k. emdenilud), tenyésztésének állami kiosztásra szükséges tenyészállatokat. Ezen irányt a segesvári szász gazdakör ígérte felkarolni.

— **A hamis borokról** és borgyárosokról, valamint az eddig kiderített nevezetesebb borhamisítási esetekről kimerítő részletes ismertetést kaptunk, melynek közlését közelebről megkezdjük. Ismerjük meg végre a hazai borgyáros czégek nevezetesebbjeit!

— **Gazdasági téli tanfolyam Beregszászon.** A földmivelségi m. kir. minister ur magas engedélyével Székely Jenő m. kir. gazdasági vánd. tanár a beregszászi szőlőszeti és borászati felügyelőség közreműködésével minden este (vasárnap kivételével) gazdasági tanfolyamot tart, január, február és marczius hónapokban. Ezen tanfolyamra 43 kisczarda iratkozott be, kik szorgalmasan és érdeklődéssel látogatják az előadásokat. A rendes hallgatókon kívül 15—20 vendéghallgató is van, különösen a szülők közül, kik nem restellék a fáradságot ismereteik gyarapítására. A tanfolyam felölelte a talajmivelséget, növénytermelést, állattenyésztést, baromfi-tenyésztést, gazdasági számvitelt, szőlőszet, borászatot és kertészetet. Ezen tananyag a kisczardák értelméhez van szabva. Fent nevezettek a vasárnapokat a vidéken vándor-előadásokra használják fel, hol a szükséghez képest növénytermelési, állattenyésztési, kertészeti és szőlőszeti előadásokat tartanak.

— **Papirpatkó.** Papirból készült patkókat gyártanak most Chicagóban. Az anyagot olajjal vagy terpentinnel impregnálják vízállóvá, aztán vékony rétegekben egymásra rakják, az egyes rétegek közti kötőanyag cement, mely nem lesz törmelékessé, ha megszárad s melynek alkotórészei terpentin, örölt mész, lenolaj és lakk. A patkószegek számára való lyukakat akkor verik át a masszán, mikor az még nedves. Akkor az egész egy nagy nyomású vízszájó alá tétetik és összepréseltetik. Ha illeszteni kell, éppen oly jól ráspolyozható, mint a vaspatkó. Azt mondják, hogy a papirpatkó jobb a vasból valónál, valamint a papirvasutikerék jobb aczélból készült társánál. A ló nem csuszlik oly könnyen, mint ha vassal volna megpatkolva, ez fontos gazdaságunkra, kiknek lovai gyakran esnek télen a síkos ut áldozataival. Meg lehet próbálni!

— **Hibaigazítás.** Mult számunk „Tárca” rovatában a köv. értelemzavaró sajtóhibák csuszak be: A 112-ikben: csürke helyett *csürhe* olvasandó; a 164-ben heverni helyett *beverni*; a 178-ban ha hétig helyett *hat hétig*; a 212-ben piust helyett *aprilist* olvasandó.

— **Eladó Szent-Gericsén Maros-Tordamegyében** 100 hold első osztályú szántó és kaszáló, teljes gazdasági felszereléssel együtt, kitűnő gazdasági épületekkel és nagy gyümölcsös kerttel. Vásár esetén a birtokon levő 7 ezer forint 5 százalékos kölcsön az intézettől átvethető, felvilágosítást az érdeklődőknek a kiadóhivatal ad. (50.)

KÖZGAZDASÁG, ÜZLET, FORGALOM.

Az „E. G.” közvetítő osztálya iránt nagyobb érdeklődés nyilvánulván, annak hatáskörét ezentúl más gazdasági czikkekre is kiterjesztjük. Jelenleg van:

Kínálat:

1. „Race Horst” zab 40—50 mm. Hl. sulya 52—54 kg. Rendelhető: legalább 5 mm.; ára q-ként: 7 frt 50 kr. Bőtermő, erdélyrészi termés. (F. F.)

2. Egy drb. frieslandi szép szopós borju, üsző. Ára 30 frt. (N. D.)

Kereslet:

4. Lóhermag, szép nagy szemű, arankamentes. Kivántatik: 10—15 q. (G. F.)

2. Lencse, jó fajta. Kiv.: 100 kg. (—z.)

3. Sörárpa, szép, tavalyi termés: kiv.: 8 mm. (n.)

4. Paszuly, fehér, bőtermő; kivántatik; 300 kg. (22.)

Takarmány árpa vetőmag, legjobb minőségű. Kiv.: 13 q. (P. D.)

Közelebbi tudnivalók: a kiadóhivatalban.

— Sertéskivitelünk Németországba. (j.)

Ez a kérdés évek óta foglalkoztatja már a földmivelségi kormányt, a sertésvész behurcolása és elterjedése óta azonban szigorúan elzárkózott tőlünk Németország és hallani sem akart a magyarországi sertések bebocsátásáról. A kőbányai hizlalótelepnek vérszimentessé tétele óta ugyan teljesen indokolatlanok a német kormány aggodalmai, de az ott gyökeret vert egyoldalúság, vagyis a német mezőgazdák részéről tulságig vitt érdekhajászat folytán elkellett némulni a fogyasztó közönség nagy és igaz panaszainak. Ujabbán ezek a panaszok mind hangosabbak lettek, mert a sertéshús ára az egész országban 20—25 százalékkal emelkedett, sőt a megfelelő áru beszerzése is komoly nehézségekbe ütközött. Legalább erre mutatnak azon jelenségek, melyek elől immár a német kormány sem térhetett ki.

Előbb csak a fogyasztó közönség panaszkodott, később a német szakiparosok ismételve kérték a kormányt, hogy nyisson utat a magyar sertésbevitelnek, de a kormány, hatalmas befolyások alatt állván, nem mozdult, míg végre a berlini husiparosok a napokban tartott értekezletükön elhatározták, hogy azon esetben, ha a kormány a magyar sertések bevitelét meg nem engedi, a sertéshús árát kilogrammonként egész Németországban 10 fillérral felemelik.

Hogy a német husiparosok ilyen határozatot fognak hozni, azt már ők maguk hónapokkal ezelőtt híresztelték és talán ezen híreknek is volt része abban, hogy a német kormány kiküldöttei a magyarországi állatforgalmi és az ezzel összefüggő kérdések tanulmányozása végett november hó 15-én Budapestre érkeztek. Akkor általános volt nálunk az a nézet, hogy állatkivitelünk Németországba rövid idő alatt lehetővé válik, annál inkább, mert ugyancsak ez időtájt a német városok kiküldöttei is tanácskoztak az állatforgalmi korlátozások megszüntetésének tárgyában a berlini városházán. Eme reménykedésünk azonban maig sem teljesült, sőt amint a jelek mutatják, azok a bizonyos befolyásos német urak hatalmas ellenállást fejtenek ki. Ha nem így volna, akkor a német kormány nem jutott volna abba a helyzetbe, hogy a novemberben itt járt és igen tekintélyes egyénekből alakított kiküldötteinek jelentését hiányosnak jelentse ki és más szakértők kiküldését tartsa szükségesnek.

A tény ugyanis az, hogy a német kormány csüri-csavarja és halogatja a döntést, melynek hatása alatt a német husiparosok

meghozták a nevezetes határozatot a sertéshús árának felemelésére, míg másrészt a német kormány, dacára annak, hogy a magyar földmivelségi miniszterium részéről, mindazok a fölvilágosítások, melyeket kívánt, a legnagyobb készséggel és hitelességgel megadattak, újabb szakértők kiküldését jelezte, mert csak akkor óhajt intézkedni, ha ezek is beadják kedvezően szóló jelentésüket.

És mi tartunk tőle, hogy ez az ürügykeresés a határozat további fentartására nézve végeredményében oda megy ki a sertésbevitelre vonatkozólag is, ahova szarvasmarhabevitelünk jutott, oda tudniillik, hogy a beviteli engedély olyan feltételekhez lesz kötve, a melyek miatt az ügy lendületet nem vehet. Másrészt kedvező és a jövőre nézve biztató jelnek tekinthetjük azt az általános mozgalmat, mely a német városok vezetői, a fogyasztó közönség és a husiparosok körében megindult, valamint azon buzgó törekvést, melylyel földmivelségi kormányunk az akadályok elhárításán fáradozik.

— **Kivitelünk Németalföldre.** Németalföld tölgyfa bevitelére Magyarországból folyton emelkedik. Az 1897. évben 5000 drb. tölgyrönk és 1400 tölgydonga érkezett Magyarországból Amsterdamba. Ezen kívül Magyarországból finomabb borok is vitetnek be, azonban csak kisebb mennyiségekben, holott finom boraink Németalföldön előnyösen volnának értékesíthetők, ha jelentősebb borkiviteli czégeink ott fiókokat létesítenének, mint azt az olaszországi és kaliforniai borkereskedők teszik. Ugyan ily módon lehetne fenyőpálinkának is ott az eddignél nagyobb kelendőseget biztosítani, mivel a Németalföldön ezen pálinkánem után igen nagy a kereslet.

— **Törvényjavaslat a kartellek ellen.** A kereskedelemügyi ministeriumban komolyan foglalkoznak egy kartell-törvényjavaslat kidolgozásával, melynek az a czélja, hogy a gyárosok és nagyiparosok tömeges és sok tekintetben jogosulatlan kartellkötéseivel szemben a fogyasztó közönség érdekei megvédessenek. Mint a Napilap-Tudósító jelenti, a jövő hónapban dr. Schmidt József kereskedelemügyi államtitkár elnöklelte alatt tartandó országos kamarai értekezlet az államtitkár ismertetni fogja a már részleteiben kidolgozott kartell-törvényjavaslatot, a melyet a kereskedelemügyi minister már e legközelebbi jövőben be fog nyújtani a képviselőházhoz.

— **Áruforgalmunk Romániával.** A romániai áruforgalom Magyarországgal szemben jelentékeny arányban növekedett a folyó évben s s ezt tisztán a gabonakivitel jelentékeny emelkedésének lehet tulajdonítani; különösen november havában növekedett az export, Predealon át, a hova kerek 66.000 mmázsa gabonát irányítottak. A behozatal Magyarországból szintén élénkült s mintegy 25.000 mmázssal volt több a hozatal november havában; január—november havában pedig 56%-kal több magyar származású árut importáltak Romániába, többnyire szenet, épületi és hasznos fát, vasat, lovat stb. Az összes import tett az első 11 hónapban 190.326 tonnát; az export Magyarországra 194.340 tonnára rugott, azaz kétszer akkora volt, mint a mult évben s ennek a tömeg-árunak tulnyomó része a gabonából került ki. Gabonából ugyanis kivittek Romániából Magyarországra 1.544.430 mmázsat. A petróleumipar is jobb üzletet csinált Magyarországgal, a mennyiben a kivitel 196.470 mmázsa volt, szemben az 1896. év megfelelő időszakával több mint 40.000 mmázsa kivitel emelkedés mutatkozik. Érdekes a megemlézés, hogy a magyarországi kereskedők folyton élénk érdeklődést mutatnak romániai gabona iránt, csak hogy már a román készletek is nagyon összezsugorodtak, így aligha felelhetnek meg a román kereskedők a Magyarország felől érvenyesülő keresletnek. A romániai gabonakivitel főiránya ezuttal is Anglia, Hollandia, Belgium, Franciaország, illetőleg Magyarország, Ausztria és Németország volt.

— Az erdélyi piacok áraitól közelebről megkezdjük bő és részletes tudósításaink közlését.

— **Pénzpiac helyzete.** Mint Berlinből jelentik, az ottani pénzpiac állandó javulást mutat, a most megjelent hivatalos kimutatás szerint az escompt és lombardüzletből kerek 200 mill. márka folyt vissza a pénztárba. Habár még jelenleg 146 mill. adóköteles bankjegy van forgalomban, mégis öröndetes jelenség, hogy jelentékenyen csökkentek a hitelügyek.

— **Időjárás.** Az északi depresszió útjában Európa északi szélét érinti, a maximum meg keletre húzódik vissza. Együttal a spanyol félszigeten új maximum mutatkozik, mellyel kapcsolatban Felső-Olaszországban másodlagos depresszió fejlődött. A kontinens középső és keleti részén száraz idő uralkodik. Eső volt Angliában, a francia tengerparton és Európa északi részén.

Hazarészünkben gyengéd keleti szelek mellett az idő nedves és jobbára enyhe.

Jóslat: Állandóan enyhe idő várható, az ország délnyugati részén esővel.

Hőmérséklet: Budapest +1, Ó Gyalla +2.3, Szeged +1.2, Kolozsvár +7.4, Zágráb +2.8, Bécs +1, Berlin +1.1, Páris +3.4, Roma +8.4, Szent-Pétervár +0.6, Konstantinápoly +5.4.

— **A vetések állása.** Az időjárás egész Európában normális, az erdélyi részekben a vetések vékony, már-már olvadó hótakaró alatt vannak. Nagyobb hó a vetések fejlődését jobban előmozdítaná.

Budapesti gabonatözsde.

Jan. 11.

I. Készárüzlet. A buzaüzletben a hangulat ma ismét kedvetlen volt. A malmok tovább nem képesek több életet önteni az üzletbe, a mi pedig esetleg a lisztüzlet fellendülését is maga után vonná. Ellenkezőleg azon tanácskoznak, hogy további általános üzem megszorítás nem-e járulna hozzá, hogy az üzlet egészségesebbé tétessék. A ma elkelt 7000 mm. buza csak 5 krral olcsóbb árak mellett talált vevőre.

Rozs lanya Ugy látszik, a rozsliszt sem igen kelendő, miután egy helybeli malom rozskészletét áruba bocsátja a helyett, hogy feldolgozná. Helyben 8 frt 5 krért, paritáson 8 forintért kelt.

Zab valamivel jobban kereslett. Tengeri szilárd, a kereslet mindig erősebb, bpesti paritáson 4 frt 50 krért fizették.

Jan. 11-iki jegyzések:

buza bányási	76 kilos frt	9.85—9.95
" tiszavidéki	" " "	10.05—10.15
" bácskai	" " "	10.15—10.20
" szerbiai	77 " "	8.52
rozsa prima	70—72 kilos frt	8.15—8.20
árpa takarmány	" " "	6.10—6.40
" égető	" " "	6.70—7.50
" sör	" " "	7.70—8.50
tengeri ó-bányási	" " "	5.55—5.60
másnemű	" " "	5.50—5.55

Ez idő szerint a buza hanyatló; zab, árpa ártartó; a tengeri pedig szilárd irányzatú.

II. Határidőüzlet. Kezdetleges hanyagság után a buza ismét emelkedett véleményvásárlások folytán. Arra építenek, hogy a malmok, miután oly rég nem vettek, végre mégis élénkebben fognak vásárolni és akkor, úgy tartják, a buza ismét eléri előbbi árát. Ezen érvelés helyes volna, ha a malmok nagyobb vételkedve jobb lisztkelet kifolyása volna, de így a lisztgyárak csak kénytelen-kelletlen nyulnak a buzához, mintán nem akarják a malmot bezárni. És utóvégre is a malomnak tulajdonkép-

pen az a hivatása, hogy megvegye a nyersanyagot és azt feldolgozza. Hiszen ez a normális eljárás, míg az abnormitás éppen abban rejlik és az üzlet egészségtelen fejlődését éppen az mutatja, hogy a malmok csak úgy immelámmal vásárolnak. Kívánatos is volna már különben, hogy egy kis áremelkedést lássunk, mert különben a spekuláció a kamatvesztés és más költségek folytán, bizony veszteséggel fog járni.

A tengeri szilárd, inkább valamicskével emelkedik, lassan, de biztosan. Hogy a javulás nem ölt nagyobb mérvet, ez oda magyarázható, hogy a spekuláció nem igen viseltetik bizalommal e czikk iránt, melynél pedig a rizikó elenyésző csekély, szemben az aránylag jóval drágább buzával.

11-diki zárlatkor:

Buza márcziusra	9.44—9.46
" áprilire	9.32—9.33
Rózsa márcziusra	8.06—8.07
Tengeri májusra	4.89—4.90
Zab márcziusra	5.77—5.78
Káposzta repce szeptemberr	12.15—12.25

— **A központi vásárcsarnok árai.** Az élénk forgalomban az élelmi czikkek ára csökkent. A marhahus elejét 46—50 kr., hátulját 54 kr. rostélyost 58. kr. a borju hus elejét 48 kr. hátulját 54 krajcárért adták legalább öt kilós vételeknél. A hizott lud kilója 60 kr., a pulyka kilója 60 kr., a pulykajére kilóját 65 krajcárral fizették. 1 forintért 35 tojást olvastak, a nyul darabja 1 frt 35 kr. A *detallárak* ezek:

Hus jéle. Marhahus eleje 72, leveshus 76, rostélyos felsál, hátszín fartő 80, marhanyelv 75, vesepecsenye 90, tisztítva 220, növendékhus eleje 38, hátulja 50. kr. birka hus eleje 38, hátulja 48, borjuhus, 72, szegye, lapockája 80, combja 90, szelet 120, sertéshus 58, combja, lapockája 60, karaj és nyulpecsenye 80, nyers sonka 60, prágai sonka 95 kr. kilója, zsír 60 kr. háj 60 kr. kilója, olvasztani való szalonna 56 kr., ludzsir kilója 1 frt 20 kr.

Baronfi és tojás. Csirke darabja 55 krajcár, tyúk 80 krajcár, kappan 110 krajcár, pulard 125 krajcár, hizott kacska 150 krajcár, hizott lud 360 krajcár. *Leölt és tisztított baronfi.* csirke 60 kr., pulard 120 krajcár, kappan 1 frt 10 kr., lud 300 krajcár, kilogramonként 60 krajcár. pulyka kilója 60 krajcár, kacska 150 krajcár darabja. *Tojás.* Főzésre való tojás nagyobb 35 darab 1 frt, kisebb 16 db 40 kr., tea tojás 5 darab 20 krajcár.

Budapesti értéktözsde.

1899. jan. 11-én.

Az előtözsden magasabb külföldi és bécsi jegyzésekre az összes nemzetközi értékek árfolyamai megszilárdultak, a részlet realizációkra némileg elgyengült. A forgalom mérsékelt maradt.

Utőtözsde.

4 órai zárlatkor:	361.—
Osztrák hitelrészvény	392.90
Magyar hitelrészvény	261.75
Leszámitoló bank	

Bécsi gabonatözsde.

A gabona- és terménytözsden az árjegyzések jan. 9-én a következők voltak:

Buza tavaszra	frt 9.39—9.42
Rozs	" " 8.18—8.19
Zab	" " 6.05
Tengeri máj., jun.	" " 5.14—5.15

Külföldi árutözsde.

Berlin, jan. 11. Buza eleinte lanyhult amerikai olcsóbb kínálatra, később szilárdult véleményvásárlásokra.

London, jan. 11. Buza bágyadt, valamennyi kereslet mellett, tengeri lanyhult.

Liverpool, jan. 11. Buza $\frac{3}{8}$ pennyvel olcsóbb. tengeri $\frac{1}{2}$ pennyvel olcsóbb.

Szeszüzlet. Budapestén a nyersszesz 17.75 frt. pénz, 18.— frt áru. Bécsben a kontingentált készáru 18.10 frt pénz, 18.50 frt áru.

Állatvásár.

Kőbányai sertéspiact. Január 11. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kgron felüli 45 $\frac{1}{2}$ —46 kr. Közép (páronként 251—320 klg. sulyban) 45—46 kr.

Fiatál nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli sulyban) 48 $\frac{1}{2}$ —49 krig. Fiatál közép (páronként 251—320 klg.) 48—48 $\frac{1}{2}$ krig. Fiatál könnyű (páronként 250 klg. terjedő sulyban) 47—48 kr. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kgron felüli sulyban) 47—48 $\frac{1}{2}$ krajcárig, közép (páronként 240—360 kilogramm sulyban) 46 $\frac{1}{2}$ —47 krajcárig. Könnyű (páronként 240 kilogr. terjedő sulyban) 44—45 krajcárig.

Sertéslelészám: 1899. évi január hó 9. napján volt készlet 33310 darab. 1899. jan. 10. napján felhajtott 130 darab, 1899. jan. hó 10. napján elszállított 482 drb. 1899. január—10. napjára maradt készletben 32958 darab. — A hizott sertés üzletirányzata kissé kellemesebb.

Budapesti sertés-konzum vásár. A ferencvárosi petrolium-rakodónál levő székes-fővárosi sertéskonzum vásár árjegyzése *január 9-én.* Készlet 468 drb. Érkezett 1077 drb, összes felhajtás 1545 darab. eladatlanul visszamaradt 134 darab. — *Napi árak:* 120—180 klg. sulyan 43 45. krig. 220—280 klg. sulyban 43 $\frac{1}{2}$ —46 krig. 320—380 klg. sulyban 44—46 krig. Öreg nehéz 44—45 krig. Kivételes — kr. Malacok 38—42. A vásár hangulata élénk volt.

Kolozsvári piac.

Fölhozatal csekély. a csütörtöki (jan. 12-iki) heti vásáron a következő árakat jegyeztük föl.

Piaczi buza frt 8.10—8.30
Rozs fölhozatal nincsen, különben mmászáját 7 frt 60 kr. is fizetik.

Árpa	frt 6.—6.50
Zab	" 5.10—5.20
Bab fehér	" 5

újra vételkedvet mutat.

A malmok tartózkodók a vételtől, egyrészt a gyenge lisztkereslet, másrészt a bpesti lanya irányzat miatt.

Tengeriben volt csak nagyobb fölhozatal: vékáját 90—95 krért árulák; mmászáként frt 4—4.10 kelet el. Lóherében az üzlet továbbra is szilárd.

Rostált lóhere 1898 évi termést 46—52 frting veszőek szín mennyiség és tisztaság szerint.

Arankamentes lóhere 60—62 frt.

marhahus I. oszt. 1 kiló 52 kr.

" II. " " 48 kr.

Szalonna ó 2 frt

" paprikás vagy füstölt 80 kr.

Zsir " 72 kr.

Tojás 4 drb 10 kr.

egy pár csirke 70—80 kr.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG: Az irodalmi szakosztály elnöke: Br. BÁNYFY ERNŐ, alelnök: SZABÓ SÁMUEL, tagok: Br. FEILITZSCH ARTHUR, Dr. GIDÓFALVY ISTVÁN, GYÁRFÁS BENEDEK, KUSZKÓ ISTVÁN, LÉSZAI FERENCZ, Bárány MANNBERG SÁNDOR, TUBA LAJOS, TURCSÁNYI GYULA.

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társszerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

A kiadóhivatal vezetője:

MARSELEK FERENCZ.

Bányai Sámuel és fia Erdély legnagyobb női felöltők és szücsáruk raktár.

(45. 2—5.)

KOLOZSVÁR, FŐTÉR.

A téli idény előrehaladottsága miatt a raktárunkon levő összes női felöltőket és szücsárkat tetemesen leszállított árban árusítjuk.

Számos látogatást kérünk tisztelettel

Bányai Sámuel és Fia.

HIRDETÉSEK.

4678.
1898. szám.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület igazgatótanácsától.

Birtok eladási, esetleg haszonbérbe adási hirdetemény.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület tulajdonát képező és Kolozsmegye Magyar-N.-Zsombor községében fekvő mintegy 760 hold területű szántó, kaszáló, legelő és erdőből álló ingatlanok, a hozzá tartozó gazdasági szeszgyárral, lisztelő malommal, kényelmesen berendezett uri lakással és más gazdasági épületekkel, **örök áron eladatnak**, esetleg 6 vagy 12 évi időtartamra **haszonbérbe adatnak**. A kik ezen ingatlanok megvételére vagy haszonbérbe vételére reflektálni hajlandók, felhívattak, hogy ez iránti ajánlataikat alólirott igazgatótanácshoz (Kolozsvárt, Belső-Király-utca 43. sz.) legkésőbb folyó évi február hó 15-ig annyival inkább adják be, mivel a később jelentkezők ajánlatai nem lesznek figyelembe vehetőek. Az eladási, illetve haszonbérbeadási feltételekről irodánkban a hivatalos órák alatt naponként (d. e. 9—12, d. u. 3—6 óra között) felvilágosítás nyerhető.

Az erd. ev. ref. egyházkerület Igazgatótanácsának, Kolozsvártt, 1898. december hó 30-án tartott üléséből.

Dr. Vályi Gábor,
elnökhelyettes.

Maksay János,
számvevő. (47. 2—3.)

Sz. 685—1898.

Haszonbéri hirdetemény.

Az erdélyi róm. kath. Status kolozsmonostori uradalmához tartozó és Bács község határán levő 364 kat. holdnyi tagosított földbirtok, a hozzá tartozó lak- és gazdasági épületekkel, lisztelő-malommal s a kardosfalvi volt korcsmaházzal együtt 1899. évi márcz. hó 1-étől kezdve, 1905. év febr. hó 28. napjáig a jelenleg érvényben levő haszonbéri szerződésben részletezett feltételek mellett haszonbérbe adatik.

Alapul vétetik a jelenlegi 2520 frt évi haszonbér. Az erre vonatkozó ajánlatok 1899. Január hó 20-ig a megígért évi haszonbéri összeg 10%-nak bánatpénzül leendő csatolása mellett — határozottan kifejtve azt, hogy ajánlattevő a versenytárgyalási és haszonbéri feltételeket ismeri és elfogadja, az uradalmi intéző gondnoksághoz Kolozsvárt, monostori kerület, fő-utca 26 sz. alatt nyújtandók be. Ugyanott lehet megtekinteni vagy lemásolni a haszonbéri feltételeket is.

Kolozsvárt, 1898. decz. hó 29. (52. 1—1.)

Az uradalmi intéző gondnokság.

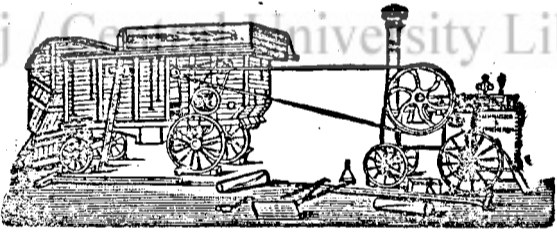

Legjobb
gazdasági-, vetemény-
és virágmagvak
kaphatók

TAUFFER FERENCZ utódánál

KOLOZSVÁRT, BELKÖZÉP-UTCZA 35.
(40. 3—53.) Telefon: 201. sz.

Nagy raktár Gazdasági gépekből,
Mc. Cormick-féle kaszáló és aratógépek,
továbbá kerékpárok, villamos csengők és összes
részei, gabona-zsákok stb. stb.

Haszonbér.

Özvegy gróf Esterházy Jánosné Háromszék-megyében, brassó—földvári vasuti állomástól 2, botfalui cukorgyártól 10 kilométer távolságra fekvő *hidvégi tagosított és árapataki tagosítás alatt levő birtoka*, jó karban levő *gazdasági épületekkel, kényelmes uri lakkkal, zsellér-házakkal*, az erdővidék — brassói megyei uton az Olt folyóján levő *vámos-híddal* és a hidvégi s árapataki határon fekvő, egymással egybefüggő 1595 hold erdejének 14 évesnél idősebb fásrészebeni *legeltetéssel 1899. április hó 1-től 6—12 évre bérbe kiadó.*

Hidvégi birtok 537 hold, árapataki 20 hold; előbbiben levő szántók nagyrésze cukorrépa-termelésre használható.

Értekezhetni levél útján vagy személyesen **Tóth Zsigmonddal Kolozsvárt**, Bel-király-utca 2. szám. (48. 1—3.)

A m. kir. államvasutak gépgyáranak vezérügynöksége

Budapest, Váci-körút 32. szám alatt.

Ajánlja a magy. kir. államvasutak gépgyárában készült gőzcseplőgarnitúráit, ipari célokra alkalmas „Compound” lokomobiljait, teljesen vasból készült szalmakazalozó gépeit, gőz-kukoriczamorzsológát, Stibor-féle körfűrészait,

„Millenium” kaszáló és aratógépeit,

továbbá SACK-féle ekéit, vetőgépeit, baronait és egyéb gazdasági gépeit.

A „Fairbanks” mérleg és gépgyár kizárólagos képviselője. (38. 3—X)

➡ Árjegyzék ingyen és bérmentve. ➡

Birtok eladás!

Kolozsvármegyében, Kolozsvártól 32. km. távolságra (O.-Köblösön) egy

340 holdas tagosított birtok jó karban levő lakházzal és szükséges gazdasági épületekkel együtt jutányos árban

➡ **eladó.** ➡

Értekezhetni **Székely Jánosné:**

Zarándi Knöpfler Klementin úrnő, özvegyével,

(46. 2—3.)

KOLOZSVÁRTT,

Rákóczy-utca 1. sz. alatt.

Mindennemű hazai és külföldi legmagasabb csiraképességű

Erdészeti magot

Kocsányos és kocsánytalan tölgyfakot

ajánl jutányos árak- és vasúti fuvardíj kedvezmény mellett a „Magyar Fenyőmagpergető Intézet” és erdészeti magkereskedés Faragó Béla, Zala Egerszegén.

➡ Kitiüntetve diszoklevél, arany és ezüst éremmel. ➡

Legutóbb a marosvásárhelyi gazdasági kiállításon dicsérő aranyoklevéllel!

Árjegyzék és számos erdészeti-hatóság elismerő nyilatkozatainak gyűjteménye kívánatra bérmentve küldetik.

(53. 1—12.)

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank
részvénytársaság. (Főter 7. sz., saját ház.)
1.200.000 korona teljesen befizetett alaptőkével.
(Alakult 1894. évi december hó 23-án a régiebb
pénztársaságok egyesüléséből és a Pesti Hazai Első
Takarékpénztár hozzájárulásával).

A társaság üzletkörét képezi:

A) Pénzneknek kamatozás végett való elfogadása: 1. betéti könyvekre, 2. pénztárjegyekre, 3. folyó számlára.

B) Zálogköcsönök adása és vétele értékpapírokra, arany- és ezüstpénzekre és ingóságokra.

C) Váltók, utalványok és egyéb jelzálogilag, vagy más módon biztosított követelések leszámítolása és visszelszámítolása.

D) Értékpapírok, arany- és ezüstpénzek vásárlása és eladása saját és idegen rővársra. Pénzváltói üzletek folytatása.

E) Folyó számla és nyílt hitelek engedélyezése fedezet mellett.

F) Állami és egyéb nyilvános köcsönökben való részvétel.

G) Köcsönök adása: a) telekkönyvezett ingatlanokra; b) törvényhozási, kormányi, illetve hatósági jóváhagyás mellett lekött országos, törvényhatósági v. községi javadalmak és jövedelmekre; c) közhasznú művek v. munkálatok keresztülvitelére, törvény által biztosított elsőbbségi jog v. állam-jótállás, v. a behajtásnak az állam, illetve hatóság által való biztosítása mellett.

Kolozsvárt, 1899. (31. 3-X.) **AZ IGAZGATÓSÁG.**

Az erdélyi részek legolcsóbb és legkiterjedtebb összeköttetésekkel bíró napilapja a

MAGYAR POLGÁR

gazdag politikai tartalommal, távirati-, tárcza- hír- és regénycsarnok rovatokkal, hetenként kétszer háromszor, de legalább egyszer melléklettel, megjelenik nagy 4 réti iven, a vasár- és ünneppnapok kivételével, mindennap.

Előfizetési ár: egész évre 14 f.; félévre 7 f.;
1/2 évre 3 f 50; 1 óra 1 f. 20.

Az előfizetési pénzek a MAGYAR POLGÁR kiadóhivatalához intézendők, Kolozsvárra.

A Magyar Polgár nyomdája,

mely eddig is sok és méltó elismerésben részesült (még külföldön is) ajánlja magát a könyvnyomdászat terén mindeu előforduló munkák legkifogástalanabb előállítására, jutányos árárt. (49. 1.-X.)

Jószág bérbeadás.

Háromszék vármegyében Szotyor községben 8 kilométerre Seps-Szent-Györgytől **Nagy János** nyug. ministeri tanácsosnak 120 kat hold szántó, 40 hold kaszáló, továbbá erdő, és legelőrészből álló, a falu közvetlen közelében **tagosított birtoka** 4 szobás lakással, mellékházakkal és gazdasági épületekkel **1899. tavasz vagy junistól kezdve több évre bérbe adó.**

Részletes felvilágosítást ad Seps-Szentgyörgyön **Nagy Dónes** árvaszéki ülnök és a tulajdonos Budapesten II. ker., lánchid-utca 4 (25. 3-3)

Lóhermagot,

luczernamagot,
gabonaféléket,

mindenfélé egyéb

GAZDASÁGI MAGOT

legmagasabb áron értékesít, árukra előleg ad és mintázott ajánlatot kér

WOLF SOMA

mag-, gabona- és terményügynöksége
KÜLFÖLDI CZÉGEK KÉPVISELŐJE

Budapest,

IV. Károly-körút 26. sz.

Magvakból és mindenféle gazdasági czikkekből szűkségletet első forrásból eredeti áron szerzek be és kérem az igen t gazdaközönség szives nagybecsü támogatását. (29. 3-4.)

1898. Szolnok és Eperjesen első díjjak:
Arany érmek.

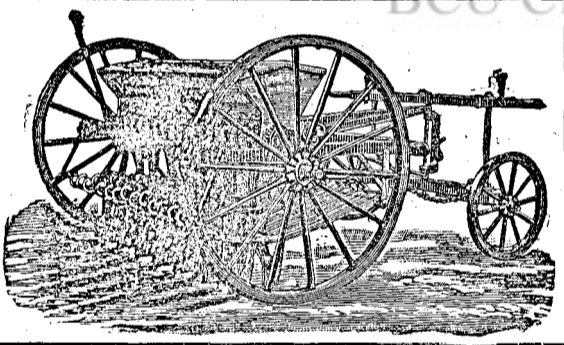
Őszi idény. **KÜHNE E.** Őszi idény.

Magyarország legrégebb gazdasági gépgyára Mosonban (1856.)

ajánlja az őszi és téli idényre:

Legjobb szecskavágó és répavágóit, daráló, tengeri morzsoló és répamosóit.

Új! „Rapid“ daralók egyedüli képviselői!

Új!
Burgonya választók.
Ventzki-féle takarmány füllesztők!
Takarmánykamra berendezések.

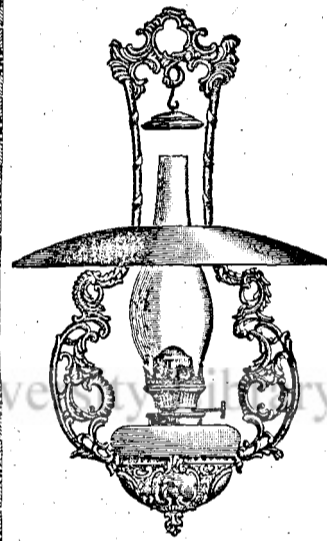
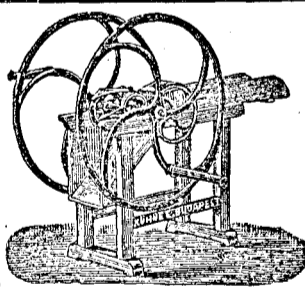
Tervek, költségvetések díjmentesen.

Új, teljes nagy árjegyzékek kívánatra díjmentesen.

FÖRAKTÁR: (27 3-X.)

BUDAPEST

VI., Váci-körút 57/a.

MAGYAR FÉM- ÉS

LÁMPAÁRU-GYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

BUDAPEST—KÖBÁNYA.

(22 3-3)

Petroleum-lámpák

minden célra.

Fém- és diszmü-tárgyak.

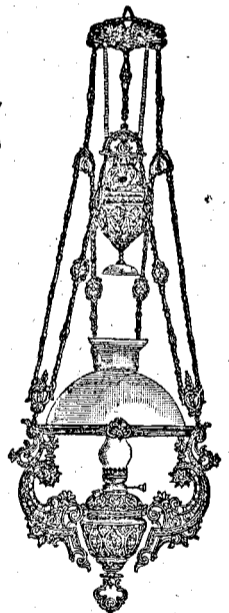
Valódi királyolaj

Biztonsági petroleum.

Erdélyrészi raktára:

Kolozsvár

Wesselényi-utca 20.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 31.

Az Adriance, Platt és Co.

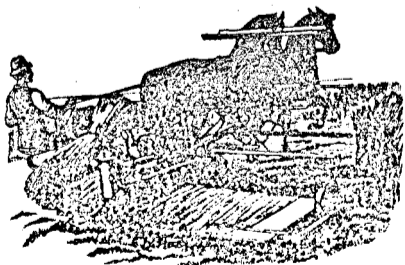
new-yorki gyár világhírű „Adriance“

kéveköti-, marokrakó-, arató- és fúkaszaló-gépeinek

magyarországi kizárólagos képviselője.

Minden, a mezőgazdaság keretébe tartozó szűkségletek, mint: **vetőmagvak, műtrágyák, anyagok, szerszámok, gépek stb.** legjutányosabb beszerzési forrása.

A szövetkezet alapszabályait és havonként kétszer megjelenő „**Üzleti Értesítő**“-jét bárkinnek ingyen és bérmentve megküldi.

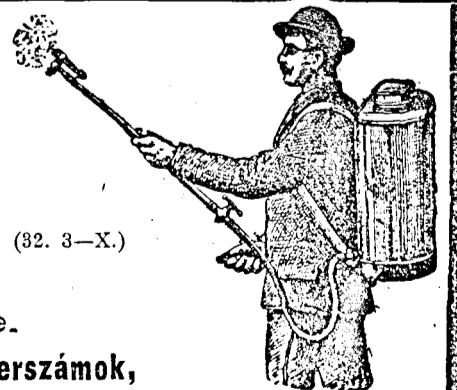
A V. Vermorel-féle

villefranchei gyár világhírű

„Éclair“

peronospora-fecskendőinek

(32. 3-X.)

GRAEPEL HUGÓ gép- és rostalemezgyár, malomépítészte
BUDAPESTEN, V. ker., Külső Váci-út 46. szám.
Marschall Sons & Co. Lmtd angolszági gépgyár vezérigényke ajánl utolérhetlen szerkezetű és minőségi Marschall-féle
 gőzmozgonyokat és gőzcséplőgépeket,
 szabadalmazott kombinált gabona- és lóhercséplőgépeket
 két cséplődobbal,
 szabadalmazott gabonacséplőgépeket kombinálva kukorica-morzsolóval, GIBAS-féle szabad. kazalozókészüléket (golyát), — HARRISON-féle „Albion” őrlőgépeket.
 Malomépítészeti osztályom elvállal gazdasági malmok, magas-, félmagas és vámörlömalmok teljes berendezését és takarmánykamrák felállítását — Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Magyar Jelzálog-Hitelbank
 alaptőkéje teljesen befizetett 15 millió arany forint.
 Elnöke: **Széli Kálmán**,
 Magyarország volt pénzügyministere.
Képviselősege utján Kolozsvártt
 (Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)
4% Záloglevélkölcsönöket
 nyújt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel
 5 százaléknál,
 nagyobb városokban fekvő házakra 40 évi törlesztéssel 5-40 százaléknál évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4 1/2%-os záloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-40 százaléknál és nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-65% évi részletfizetés mellett.
 A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az **Erdélyi Gazdasági Egylet** bizalmi férfiai adnak véleményt. (1. 2-52)
 A bank képviselősegenél kaphatók 4% és 4 1/2%-os záloglevelek, 3%-os nyereségykötvények.

Rum, törköly, szilvorium és finom liköröket
 bárki hideg uton, minden készülék nélkül kitűnő minőségben előállíthat híres kivonataimmal
 Kezelési könyv és árlapok ingyen.
WATTERICH A.
BUDAPEST,
VII. Dohány-utca 5. szám.
Sörmérő-készülékek, czikkek a borkezeléshez, minden borbetegség elleni szer.
 Első és legrégebbi üzlet e szakmában.
 Fennál 30 év óta.

Amerikai zsebórák.
 Jótállással, hogy a nickel színét nem változtatja, szerkezete pontosabb és jobb, mint a legdrágábbaké.
 Ára darabonként 3 forint.
 Jótállás mellett, míg a készlet tart.
 Hozzá ezüstös óraláncz 60 krajczár.
Önberetváló készülék.
 Fox, valódi solingeni gyártmány, sok kiállításon kitüntetve, gyakorlás nem kell. Megvágás kizárva. Tiszta és kényelmes munka. Bőrbetegségtől ment. Tartós és pénzmeztakarító.
 Darabja 3 forint.
 A penge *** csillagos aczélből és a többi részei alpaccából vannak.
 Egy külön penge hozzá 1 forint.
 Megrendelhető:
POLLÁK SÁNDOR főbizományosnál
BUDAPEST, V. ker., Kálmán-utca 17.
 Gyűjtőknek 5 drb. után egy ingyen küldetik.

A legjobb magvak kaphatók MAUTHNER ÖDÖN cs. és kir. udvari szállító,
 József főherceg Ő cs. és kir. Fensége, a román király Ő Felsége, Ferdinánd bolgár fejedelem Ő kir. Fensége, a szerb király Ő Felsége, Fülöp szász-coburg-góthai herceg Ő kir. Fensége
 udvari szállítója **magkereskedésében**
BUDAPESTEN, Andrásy-ut 23-ik szám.
 Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve. (28. 8-x.)

JÓSZÁG ELADÁS.
 Biharmegyében Nagy-Váradtól 16 kilométerre, egy 1135 holdas (1100 □-öl) tagosított nemesi birtok, melynek fele irtás alatt van, másik fele kitűnő legelő és erdő. Vasut és országut helyben.
 Ára 85 ezer forint.
 Kívánatra kisebb részletekben is tehermentesen eladó.
 Felvilágosítást ad: **Dr. SZABÓ BÉLA**
 tulajdonos. (43. 2-6.)
Nagy-Várádon.

Berkshire juniusi tenyész-malaczkok
 (44. 2-3.) (emsék) eladók.
Dr. Roboz Zoltán Kaposvár (Somogy.)

Ingyen szederfacsemete.
 A földmivelésügyi m. kir. Ministerium országos selyemtenyésztési felügyelősége bárkinek ingyen ad 2-3 éves magági szederfa csemetét. Városok, községek, néptanítók szállítást sem fizetnek; ellenben magánfelek a szállítási költséget viselik.
 Megrendelésnél: vármegye, utolsó posta, vasut, esetleg hajó állomás pontosan bejelendő.
 Ha a csemetéket magas törzsű fákká neveljük, úgy egy katasztrális holdnyi faiskolába 7200 csemete helyezhető el olyformán, hogy a sorok egymástól egy meter, a sorokban a csemeték 80 centimeter távolságra álljanak.
 Sövény alakításnál egy folyó meterre 3 drb. (egy folyó öltre 6 drb.) csemetét számítunk.
Kik csemetét akarnak, ezt sürgősen jelentsék be.
 A földmivelésügyi m. kir. miniszterium országos selyemtenyésztési felügyelősége Szegzárdon, Tolna-vármegye.
 (54. 1-3.)